

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Rafał Jakub Pastwa
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

12.05.2005 - Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Teologii, stopień magistra teologii z przygotowaniem pedagogicznym, ocena bardzo dobra. Praca: CHRYSTUS ZWYCIEŻAJĄCY SZATANA (Mt 4, 1-11). STUDIUM EGZEGETYCZNO - TEOLOGICZNE, Instytut Teologii Biblijnej Verbum, Kielce 2010, ISBN 978-83-919505-9-3

22.06.2010 - Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Teologii, stopień licencjusza teologii

30.09.2013 - Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Teologii - stopień naukowy doktora na podstawie rozprawy doktorskiej POCZĄTKI POLSKIEJ BIOETYKI INSPIRACJI PERSONALISTYCZNEJ NA TLE ROZWOJU BIOETYKI AMERYKAŃSKIEJ, wyd. I, Kęty: Wydawnictwo Marek Derewiecki, 2015, ISBN 978-83-64408-83-0

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- Lata 2013 - 2023 - Instytut Gość Media, stanowisko: redaktor naczelny "Gościa Niedzielnego" w Lublinie, kierownik oddziału, dziennikarz, fotoreporter
- Od października 2023, nadal - współpracownik „Gościa Niedzielnego”
- Od 2013 roku, nadal - Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym "AGAPE", stanowisko: ekspert ds. wizerunku i komunikacji
- Lata 2016 - 2017 – Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Humanistyczny, stanowisko: wykładowca
- Od 2019 roku, nadal - Uniwersytet Medyczny w Lublinie /Okręgowa Izba Lekarska/ Komisja Kształcenia Medycznego, stanowisko: wykładowca
- Lata 2019 - 2020 – Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Dziennikarstwa i Zarządzania, stanowisko: asystent
- Od 2020 roku, nadal – Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Dziennikarstwa i Zarządzania, stanowisko: adiunkt
- Od 2020 roku, nadal - Centrum Wolontariatu w Lublinie, stanowisko: specjalista ds. marketingu i mediów

- Od 2023 roku, nadal – Katolicki Uniwersytet Lubelski, Wydział Humanistyczny, stanowisko: wykładowca
 - 2023 rok – Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. Maksymiliana Marii Kolbego, stanowisko: ekspert ds. spraw mediów i komunikacji
 - Od 2023 roku, nadal - Katolicka Agencja Informacyjna, stanowisko: korespondent
 - 2024 rok - Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie, stanowisko: wykładowca na studiach podyplomowych MBA w Administracji Publicznej
4. **Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.**

A) Tytuł osiągnięcia naukowego:

Komunikowanie o religii i Kościele

B) Wykaz publikacji wchodzących w skład osiągnięcia:

1. R. J. Pastwa, O. Białek-Szwed, A. Wójciszyn-Wasil, *Manifestations of cancel culture in relation to the Roman Catholic Church in Poland: a case study of selected weekly opinion journals*, *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis | Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*, 21 (2023), s. 302-311. ISSN 2081-1861; DOI 10.24917/20811861.21.20 (Lista ministerialna czasopism punktowanych 100 pkt).
[Wkład w powstanie artykułu: R.J. Pastwa – twórca hipotezy badawczej – 100%; pomysłodawca badań – 50%, wykonanie analizy wyników, przygotowanie manuskryptu – 33,33%, opracowanie korekty i nanoszenie poprawek – 100%].
2. R. J. Pastwa, *Komunikowanie religijne o ekologii. Cancel culture a Kościół rzymskokatolicki – wybrane refleksje*. *Roczniki Kulturoznawcze*, 97-114. ISSN 2082-8578; DOI <https://doi.org/10.18290/rkult23142.5> (Lista ministerialna czasopism punktowanych 100 pkt).
3. R. J. Pastwa, *Strategia personalizacji w komunikowaniu religijnym na przykładzie s. Michaeli Rak*, *Bibliotekarz Podlaski. Ogólnopolskie Naukowe Pismo Bibliotekoznawcze i Bibliologiczne*, s. 279-296. ISSN 1640-7806 (print), ISSN 2544-8900 (online); DOI <https://doi.org/10.36770/bp.833> (Lista ministerialna czasopism punktowanych 70 pkt).
4. R. J. Pastwa, *Analiza zjawiska zmiany w procesie wiary i praktyk Polaków na podstawie Komunikatu z Badań CBOS „Religijność młodych na tle ogółu społeczeństwa” w odniesieniu do teorii mediatyzacji religii S. Hjarvarda*, *HETEROGLOSSIA - Studia*

Kulturoznawczo-Filologiczne, 13 (2022), s. 353-367. ISSN ISSN 2084-1302 (print), ISSN 2657-7461 (online); DOI <https://doi.org/10.34864/heteroglossia.issn.2084-1302.nr13.art20> (Lista ministerialna czasopism punktowanych 70 pkt).

5. R. J. Pastwa i Henryk Duda, "Odjaniepawlić". *Modernistyczny ostracyzm z perspektywy medioznawczej i lingwistycznej*, w: M. Cybulski J. Jęczeń M. Mocarz-Kleindienst i in. (red.), *Język-Media-Religia. Kontekst Europy Środkowo-Wschodniej*, Biblos, Tarnów 2022, s. 233-257. ISSN 8377939304; DOI 10.48292/2022-Przyczyna-JMRKESW-Duda-Pastwa (Lista ministerialna wydawnictw punktowanych 20 pkt).

[Wkład w powstanie artykułu: R.J. Pastwa - pomysłodawca badań 100%, wykonanie analizy wyników 50%, przygotowanie manuskryptu - 50%, opracowanie korekty i nanoszenie poprawek 50%].

6. R. J. Pastwa, *Przejawy cancel culture wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r.*, w: A. Walecka-Rynduch, B. Skowronek (red.), *Język a Media. (R)ewolucja języka i komunikacji we współczesnych mediach w dobie pandemii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Kraków 2020, s. 247-260. ISBN 978-83-7624-1913; DOI 10.24917/9788376241913 (Lista ministerialna wydawnictw punktowanych 20 pkt).
7. R. J. Pastwa, *Cancel culture a Kościół rzymskokatolicki w Polsce*, w: I. Hofman, D. Kępa-Figura (red.), *Współczesne Dyskursy Medialne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2022, s. 301-318. ISBN 978-83-227-9571-2 (Lista ministerialna wydawnictw punktowanych 20 pkt).
8. R. J. Pastwa, *Reakcja Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce po Orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 roku*, w: Jolanta Kępa-Mętrak, Przemysław Ciszek (red.), *Polski System Medialny w Procesie Zmian*, t. 1, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2021, s. 197-220. ISBN 978-83-7133-925-7; DOI 10.25951/4436 (Lista ministerialna wydawnictw punktowanych 20 pkt).
9. R. J. Pastwa, *Reakcja na zagrożenie koronawirusem – analiza publikowanych treści w początkowej fazie epidemii na oficjalnej stronie Konferencji Episkopatu Polski*, *Colloquia Theologica Ottoniana*, s. 169-188. ISSN (print) 1731-0555, ISSN (online) 2353-2998; DOI 10.18276/cto.2020.37-10 (Lista ministerialna czasopism punktowanych 40 pkt).
10. R. J. Pastwa, *Komunikowanie religijne na przykładzie Kościoła katolickiego w Polsce z uwzględnieniem kontekstu pandemii koronawirusa*, *Kultura – Media - Teologia*, nr 41 (2020), s. 38–60. ISSN 2081-89-71; DOI 10.21697/kmt.41.2 (Lista ministerialna czasopism punktowanych 40 pkt).

C) Omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Przyczyny podjęcia pracy badawczej

Badania z zakresu komunikacji i mediów, skoncentrowane na procesach komunikowania religijnego, rozpocząłem w trakcie pracy na stanowisku kierownika redakcji „Gościa Niedzielnego” w Lublinie, dziennikarza i fotoreportera w latach 2013-2023. Było to poprzedzone wcześniejszym doświadczeniem aktywności medialnej i dziennikarskiej, zarówno poprzez uczestnictwo w pracy redakcji „Itinerarium” w latach 2004-2005 na etapie studiów magisterskich, jak i publikowaniem felietonów o charakterze społeczno-religijnym w „Nowym Tygodniu” w latach 2005-2006 i kierowaniem redakcją pisma parafialnego „Pani Kraśnicka” w latach 2008-2010. Zainteresowania naukowe łączyłem z wyzwaniem zawodowym, pracę w redakcji „Gościa Niedzielnego” z pracą w Instytucie Dziennikarstwa i Zarządzania na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jednocześnie poszukiwałem adekwatnej formy wyrazu dla komunikowania religijnego w obszarze literatury i sztuki, publikując prozę i poezję, a także angażując się w działalność społeczną oraz w dialog instytucji i liderów religijnych ze współczesną kulturą.

Zdobyte doświadczenia zawodowe doprowadziły mnie do etapu poszukiwań naukowych o charakterze interdyscyplinarnym, którego efektem jest omawiany cykl publikacji *Komunikowanie o religii i Kościele*. Problematykę tę rozpatruję w perspektywie komunikowania religijnego realizowanego przez Kościół rzymskokatolicki, liderów religijnych, hierarchów i osoby należące do Kościoła, a także realizowanego przez media w komunikatach dotyczących religii, Kościoła i jego członków w kontekście wielowymiarowego kryzysu jaki dotknął tę instytucję.

Komunikowanie o religii i Kościele rozpatruję w odniesieniu do najważniejszych obszarów zaangażowania instytucji Kościoła rzymskokatolickiego, jego liderów, hierarchów i członków wspólnoty: społecznego, bioetycznego, ekologicznego, politycznego, kulturalnego. Obszar moich badań ma charakter zarówno lokalny, skoncentrowany na polskiej specyfice i uwarunkowaniach z odniesieniem do wymiaru globalnego, co związane jest z medialną i duszpasterską działalnością Kościoła, prymatem biskupa Rzymu, a także z powszechnym charakterem misji realizowanej przez Kościół rzymskokatolicki. Komunikowanie o religii i Kościele rozpatruję jako zmediatyzowaną formę komunikacji społecznej, która jest realizowana przez osoby należące do Kościoła, związków wyznaniowych, wspólnot religijnych lub jest realizowana w komunikatach dotyczących Kościoła, religii, liderów i hierarchów, grup i wspólnot. System komunikowania religijnego składa się strukturalnie z elementów pochodzących z kilku odrębnych rzeczywistości: podmiotu religijnego, treści religijnej oraz sfery publicznej zdominowanej przez media.

W procesie badań i przeprowadzonych analiz ważną rolę odgrywały media cyfrowe, a także polskie tygodniki opinii, w tym tygodniki katolickie, ponadto raporty dotyczące zmian w obszarze religijności polskiego społeczeństwa i oficjalne teksty kościelne. Moją pracę wykonałem z wykorzystaniem założeń dyscypliny naukowej o komunikacji i mediach masowych, lecz także z wykorzystaniem zagadnień z zakresu filozofii i teologii. Jestem przekonany, że interdyscyplinarne ujęcie problematyki wpłynęło na podniesienie naukowej wartości badań oraz analiz i będzie oddziaływać na dalszy rozwój nauk o komunikacji.

Cel badawczy

Celem podjętych badań było spojrzenie na problematykę komunikowania religijnego realizowanego przez instytucję Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, hierarchów i liderów, a także z perspektywy strategii mediów podejmujących tematykę kościelną i religijną, z uwzględnieniem kontekstu społeczno-kulturowego. Osiągnięciu tego celu posłużyło zweryfikowanie poniższych hipotez badawczych.

Hipotezy główne:

Hipoteza 1 (art. 2,3,5,6,7,9,10,11)

Komunikowanie religijne stanowi odrębny i znaczący rodzaj komunikacji społecznej, którego rola wzrosła wraz z rozwojem środków masowego przekazu, jak też pod wpływem mediatyzacji religii.

Hipoteza 2 (art. 2,4,7,9,10,11)

Komunikowanie religijne jest integralną częścią realizacji misji Kościoła rzymskokatolickiego i aktywności społecznej instytucji, liderów, hierarchów i członków wspólnoty.

Hipoteza 3 (art. 1,2,5,6,7,8,9,10)

Kościół rzymskokatolicki w Polsce, jego liderzy i hierarchowie w związku z zaangażowaniem społecznym i politycznym, kryzysem wywołanym przestępstwami na tle seksualnym, nieadekwatnym sposobem komunikacji oraz procesami sekularyzacji, podlega strategiom medialnym, mającym na celu krytyczne podejście do kształtu obecności Kościoła rzymskokatolickiego, hierarchów i reprezentantów w demokratycznym społeczeństwie.

Hipoteza 4 (art. 2,3,4,6,10)

Komunikowanie religijne Kościoła rzymskokatolickiego, liderów i hierarchów w Polsce wymaga refleksji nad poszukiwaniem adekwatnej formy w kontekście wielowymiarowego kryzysu Kościoła i funkcjonowania w warunkach demokratycznych, która pozwoliłaby również wykorzystać potencjał uniwersalnego przesłania Ewangelii na drodze dialogu ze współczesną kulturą i nauką.

W toku prowadzonych badań oraz w celu zweryfikowania powyższych hipotez posłużyłem się następującymi pytaniami badawczymi:

- Jakie są definicje komunikowania religijnego?
- Czy komunikowanie religijne stanowi odrębny rodzaj komunikowania społecznego?
- Czym charakteryzuje się proces komunikowania religijnego?

- Jakie jest znaczenie komunikowania religijnego w kontekście mediatyzacji religii?
- Czy w komunikowaniu religijnym Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce zachowane są proporcje agendy społecznej i religijnej?
- Jaki jest język komunikowania religijnego liderów i hierarchów Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce?
- Jak budować strategię komunikacji religijnej w kontekście kryzysu wizerunku i wiarygodności Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce?
- Jakie efekty przynosi strategia personalizacji w komunikowaniu religijnym liderów religijnych?
- Co wpływa na jakość komunikowania religijnego przedstawicieli Kościoła rzymskokatolickiego?
- Czy można mówić o przejawach cancel culture w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce?
- Jakie są przyczyny i konsekwencje kontestacji Kościoła?
- Czy przejawy cancel culture stanowią adekwatną reakcję na zaangażowanie hierarchów w agendę polityczną?
- Czym charakteryzuje się komunikowanie religijne w kontekście wielowymiarowego kryzysu Kościoła?
- Czy wśród przyczyn kontestacji Kościoła rzymskokatolickiego można wyróżnić medialne i pozamedialne?
- Czy na sposób komunikowania o Kościele wpływają czynniki medialne jak i pozamedialne?
- Jaka jest strategia mediów podejmujących tematykę dotyczącą Kościoła i religii?

Zastosowane metody badawcze:

Dyscyplina nauki o komunikacji i mediach obejmuje komunikowanie masowe, instytucjonalne i międzyosobowe. A komunikowanie społeczne włącza do dyskursu naukowego także inne dyscypliny¹. Cykl artykułów stanowiący osiągnięcie naukowe wypełnia powyższe założenia dotykając problematyki wszystkich poziomów komunikowania.

Prowadzone przeze mnie badania miały swój początek w przeglądzie literatury medioznawczej na temat komunikowania religijnego, a także w krytycznej analizie materiału. Poszukiwania prowadziłem również w obszarze literatury z zakresu nauk o polityce, teologii i filozofii oraz socjologii religii, a więc w obszarach, gdzie podejmowane były relacje państwo-Kościół, kwestie dotyczące najnowszej historii Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, pozycji i roli instytucji kościelnej w okresie przemian społecznych i kulturowych. W tym czasie również odbywałem liczne konsultacje naukowe, które utwierdziły mnie co do słuszności kierunków podejmowanych poszukiwań.

¹ T. Goban-Klas, *Nauki o mediach i komunikacji społecznej jako nowa dyscyplina nauk humanistycznych*, „Studia Medioznawcze”, t. 2 (33), 2008, s. 16. ISSN 1641-0920.

Kolejną z zastosowanych metod w trakcie realizowanych badań była analiza zawartości, zarówno ilościowa, jak i jakościowa. Pozwala ona na obiektywne i ilościowe opisywanie dostępnych oraz jawnych treści przekazu². W badaniach uwzględniłem również metodę analizy treści, co pozwalało na przeanalizowanie jakości treściowych w badanym materiale także od strony potencjalnych intencji nadawcy. Analiza zawartości w połączeniu z analizą treści pozwoliła na badanie zawartości treści od strony ilości i jakości oraz na badanie czynników wpływających na publikowaną treść³.

Na etapie systematyzacji i definiowania komunikowania religijnego, a także osadzenia tego procesu w określonym miejscu na szerokim polu komunikowania społecznego, stosowałem metodę analityczno-syntetyczną. Analiza jako proces rozkładania złożonych zjawisk, struktur lub procesów na mniejsze części w celu zrozumienia ich budowy, funkcjonowania i wzajemnych zależności, była niezbędna w kontekście badań nad komunikowaniem religijnym. Zastosowanie analizy treści było konieczne w procesie badania poszczególnych elementów przekazu medialnego o religii, takich jak słowa, obrazy, tematy czy style narracji. Synteza, polegająca na łączeniu wyników analizy treści, tworzeniu ogólnych wniosków na podstawie przeanalizowanych elementów przekazów medialnych, pozwoliła w dalszym etapie na formułowanie teorii w oparciu o zebrane dane, a wreszcie kontekstualizację wyników. Łączenie analizy i syntezy pozwoliło osiągnąć cel w postaci kompleksowego ujęcia badanych zjawisk.

Charakterystyka artykułów

Dzięki doświadczeniom naukowym i zawodowym stworzyłem cykl 10 artykułów naukowych, opublikowanych na łamach recenzowanych i punktowanych czasopism naukowych oraz monografii, zatytułowany *Komunikowanie o religii i Kościele*.

Bogate doświadczenie skłoniło mnie w pierwszym etapie badań do próby zdefiniowania komunikowania religijnego, osadzenia tego procesu w określonym miejscu na szerokim polu komunikowania społecznego, ukazania jego specyfiki oraz celów, co uczyniłem na łamach chronologicznie pierwszego z cyklu artykułów pod tytułem *Komunikowanie religijne na przykładzie Kościoła katolickiego w Polsce z uwzględnieniem kontekstu pandemii koronawirusa*.

W trakcie badań podjąłem się zdefiniowania i scharakteryzowania komunikowania religijnego, ukazując jego odrębny charakter, cele, naturę i uczestników. Analizy były podejmowane z perspektywy uwzględniającej definicję Kościoła z jego podwójną misją i naturą. Na podstawie przeprowadzonych analiz zwróciłem uwagę, że część badaczy uważa, iż spojrzenie na Kościół w perspektywie szerszej niż polityczna lub instytucjonalna wydaje się nieuzasadnione, choćby ze względu na dominujące ujęcia systemowo-instytucjonalne. Jednak pogłębiona refleksja na temat życia Kościoła wymaga spojrzenia obejmującego jego podwójną naturę i misję. Poszukiwania o charakterze analityczno-krytycznym wymagają zatem traktowanie Kościoła jako rzeczywistości złożonej. Wymiar doczesny i eschatologiczny

² J. Szulich-Kałuża, *Projekty tożsamościowe rodziny upowszechniane w polskich tygodnikach opiniotwórczych*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013, s. 108-109.

³ J. Idzik, R. Klepka, *O analizie zawartości, czyli jak badać medialne obrazy świata?*, w: *Medialne obrazy świata*, red. R. Klepka, J. Idzik, t. II, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2019, s. 26-27.

stanowią bowiem nierozzerwalną perspektywę aktywności liderów, hierarchów i członków wspólnoty kościelnej. Ta perspektywa kształtuje w sposób zasadniczy ich aktywność w przestrzeni życia publicznego, a także zasadniczo wpływa na kształt komunikowania religijnego. Zatem w prowadzonych badaniach nad komunikowaniem religijnym Kościoła rzymskokatolickiego należy uwzględniać wymiar świecki i doczesny oraz sferę duchową i eschatologiczną. Takie definiowanie i rozumienie Kościoła i religii pozwala na badanie agend społecznej i religijnej bez redukcji lub pomijania którejkolwiek z nich.

Przeprowadzone analizy doprowadziły mnie do wniosku, że badanie procesu komunikowania religijnego, jego specyfiki, celów i metod z perspektywy szeroko rozumianego komunikowania społecznego, powinno uwzględniać każdorazowo kontekst kościelny, zarówno teologiczny, biblijny, prawno-kanoniczny, filozoficzny, a nawet liturgiczny. Jest to nieodzowny kontekst aktywności komunikacyjnej liderów i hierarchów Kościoła. Sposób komunikowania liderów religijnych i hierarchów, a także cele i metody zależne są od wymiaru doczesnego i eschatologicznego, instytucjonalnego i duchowego.

Wykazałem, że komunikowanie religijne to proces uzewnętrzniania, prezentowania, a także przedstawiania religii jako rzeczywistości zdolnej do jednoczenia osób w obszarze instytucji Kościoła rzymskokatolickiego oraz w kontekście wykorzystania uniwersalnego przesłania Ewangelii w przestrzeni społeczno-kulturowej. System komunikowania religijnego składa się więc strukturalnie z elementów pochodzących z kilku odrębnych rzeczywistości: instytucji religijnej, treści wiary oraz sfery publicznej zdominowanej przez media masowe.

Z tej perspektywy, komunikowanie religijne jest celowym komunikowaniem o religii w wymiarze indywidualnym, instytucjonalnym i społecznym. W wyniku analiz wskazałem zależność procesu komunikowania religijnego z procesami mediatyzacji religii i instytucji religijnych. W tym kontekście warto przywołać stanowisko D. Guzka, który podkreśla, że obecny charakter powiązań religii i mediów masowych różni się od form przeszłych postępującą mediatyzacją⁴.

Zmiana postrzegania roli i znaczenia religii w pluralistycznym społeczeństwie⁵ przyczyniła się do wzrostu znaczenia komunikowania religijnego, stąd konieczne jest doskonalenie form i treści przekazu, przy jednoczesnym skoncentrowaniu na celu, który w przypadku Kościoła rzymskokatolickiego nie powinien mieć wyłącznie charakteru partykularnego i materialnego.

Analizy doprowadziły mnie do konstatacji, że komunikowanie religijne może być rozumiane w perspektywie teoretycznej jako przestrzeń badań i refleksji naukowych, albo w perspektywie praktycznej, medialnej, społecznej i duszpasterskiej. Rozwój mediów, w tym mediów cyfrowych i wzrost ich zastosowania w dobie interpandemicznej przyczynił się do przełomowej zmiany w komunikowaniu religijnym Kościoła rzymskokatolickiego. Z drugiej zaś strony media stały się nie tylko uczestnikiem życia kościelnego i religijnego, ale też instytucją kontroli i nacisku na Kościół, hierarchów, liderów i osoby należące do Kościoła. Pod wpływem oddziaływania mediów, społeczeństwo oczekuje informacji dotyczących sposobu

⁴ D. Guzek, *Mediatyzacja religii: analiza pojęcia*, w: E. Borkowska, A. Pogorzelska-Kliks, B. Wojewoda (red.), "Przestrzenie komunikacji: technika, język, kultura", Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2015, s. 69-78.

⁵ J. Habermas, *Wierzyć i wiedzieć*, "Znak", nr 9 (568): 8-21, tłum. Małgorzata Łukasiewicz, 2002, s. 8-21.

i metod realizacji misji przez Kościół w warunkach demokratycznych. Stąd ważnym aspektem prowadzonych analiz był kontekst wybuchu pandemii koronawirusa.

W kontekście pierwszego etapu rozważań, które przedstawiłem powyżej, dalszym analizom poddałem problematykę komunikowania religijnego realizowanego przez Konferencję Episkopatu Polski w początkowym okresie pandemii koronawirusa. Z moich analiz wyłonił się wniosek, iż pandemia koronawirusa zintensyfikowała instytucjonalne komunikowanie religijne Kościoła rzymskokatolickiego w formie zapośredniczonej medialnie, co w dobie interpandemicznej stanowiło wyzwanie jak i szansę dla Kościoła w Polsce. Postępujący proces mediatyzacji religii wymusił względne przystosowanie cyfrowe Kościoła w Polsce, a pandemia spowodowała, że osoby należące do Kościoła większość informacji o zagrożeniu zdrowia i życia, a także o organizacji życia społecznego i życia religijnego, czerpały ze środków społecznego przekazu. Ten kontekst stał się okazją do zbadania ważnego obszaru, a mianowicie specyfiki komunikowania religijnego instytucji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce.

W publikacji zatytułowanej *Reakcja na zagrożenie koronawirusem – analiza publikowanych treści w początkowej fazie epidemii na oficjalnej stronie Konferencji Episkopatu Polski* analizie poddałem oficjalne komunikaty publikowane w serwisie internetowym Konferencji Episkopatu Polski, w kontekście zagrożenia koronawirusem w początkowej fazie epidemii. Celem było zbadanie czy w oficjalnych komunikatach odnoszących się bezpośrednio do pandemii COVID-19 przeważają treści o charakterze administracyjnym czy pasterskim, innymi słowy czy w komunikowaniu religijnym biskupów zrzeszonych w Konferencji Episkopatu Polski obecne jest odniesienie do podwójnej misji Kościoła.

Znaczenie komunikowania religijnego wzrastało wraz z rozwojem technologii komunikacyjnych, a także wraz ze zwiększającą się popularnością mediów cyfrowych. Wzrosło ono wraz z wybuchem pandemii COVID-19. Ograniczenie liczby wiernych w kościołach w Polsce w marcu 2020 r. spowodowało, że dominującą platformą komunikowania o religii stały się środki masowego przekazu⁶. Media pośredniczyły także w dostępie do treści religijnych i oferty duchowej, jak też w procesie informowania o organizacji i funkcjonowaniu w pierwszych dniach pandemii Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce. Sposób reakcji i funkcjonowania instytucji kościelnej był przedmiotem zainteresowania mediów i opinii publicznej. Mimo odrębności logiki mediów i logiki Ewangelii, w procesie komunikowania religijnego w tym czasie spotykała się rzeczywistość świecka z religijną⁷.

Na podstawie przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że w związku wystąpieniem zagrożenia koronawirusem w oficjalnych publikacjach zamieszczanych na stronie KEP odnoszących się bezpośrednio do pandemii COVID-19 dominowały treści o charakterze administracyjnym i pasterskim, z nieznaczną przewagą tych pierwszych, co odpowiada podwójnej misji Kościoła. Liczba publikowanych materiałów w początkowym okresie pandemii na stronie episkopat.pl świadczy o poprawnej reakcji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce na zagrożenie i dostosowanie do przepisów i obostrzeń wprowadzonych przez

⁶ CBOS, *Wpływ pandemii na religijność Polaków*, czerwiec 2020, s. 3–4.

⁷ T. Goban-Klas Tomasz, *Franciszek w erze komunikacji i mediów naszych czasów*, w: *Sztuka komunikacji według Franciszka. Bliżej – prościej – głębiej*, red. M. Laskowska, K. Marcyński, PWN, Warszawa 2016, s. 20–21.

administrację rządową. Na podstawie analizy treści wykazałem, że w publikowanych tekstach dominował wydźwięk neutralny i aprobatywny. Jednak na poziomie komunikowania religijnego dominował język instytucji określany mianem „języka dystansu”.

Dwustronny proces mediatyzacji przyczynił się do wzrostu znaczenia komunikowania religijnego, ale też wzmocnił dynamikę i złożoność procesów sekularyzacji. Mediatyzacja religii spowodowała jej utowarowienie, sprowadziła ją do jednego z wielu produktów na rynku usług medialnych. Proces ten prowadzi do redukcji warstwy tajemnicy i wymiaru eschatologicznego⁸. Z drugiej strony pozwala podmiotom kościelnym i religijnym na łatwiejszą komunikację i docieranie z przesłaniem do wierzących obywateli, jak też opinii publicznej. Jednocześnie umożliwia, za pośrednictwem mediów kontrolowanie instytucji religijnych, liderów i członków wspólnot. Stąd też niezbędne jest podnoszenie kompetencji komunikacyjnych w Kościele, w tym dbałości o właściwe standardy w reakcji na sytuacje kryzysowe, zarówno wynikające z czynników zewnętrznych jak i wewnętrznych. Jest to element niezbędny, jeśli Kościół chce być traktowany jako orędownik religijny i moralny oraz partner w najważniejszych kwestiach społecznych, ekonomicznych i politycznych w Polsce i na świecie. Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdziłem, że Kościół rzymskokatolicki w Polsce nie dostosował komunikacji religijnej do wyzwań jakie niosą procesy sekularyzacji, proces mediatyzacji religii, przemiany kulturowe w pluralistycznym społeczeństwie, a także zmiany wywołane pandemią koronawirusa.

W nawiązaniu do powyższych zagadnień, podjąłem kontynuację analizy komunikowania religijnego Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, tym razem w kontekście wydarzeń, które nastąpiły po ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r. „Planowanie rodziny, ochrona płodu ludzkiego i warunki dopuszczalności przerywania ciąży”. W analizowanym okresie nadal obowiązywały obostrzenia wprowadzone przez administrację rządową w reakcji na pandemię koronawirusa, mimo to, na ulice polskich miast i miejscowości wyszły tłumy protestujących w reakcji na orzeczenie TK i wystąpienie przewodniczącego KEP, które miało miejsce tego samego dnia. Te wydarzenia wpisały się z wyjątkową siłą w intensywną polaryzację stanowisk i opinii na temat społeczno-politycznego zaangażowania Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce. Nie brak jednak w tym obszarze nieuporządkowanych, a niekiedy błędnych założeń i interpretacji wykształconych na podstawie fragmentarycznych prób badania i opisywania Kościoła. Badaczom – nie tylko z obszaru nauki o mediach, także dziennikarzom – problemów nastręcza jego istota i misja. Współczesna perspektywa medialna jest przestrzenią ścierania się licznych opinii i stanowisk dotyczących oddziaływania Kościoła rzymskokatolickiego na poszczególne obszary życia społecznego i politycznego.

Zaangażowanie Kościoła rzymskokatolickiego, liderów religijnych, hierarchów i wierzących obywateli w życie społeczne nie powinno być analizowane wyłącznie od strony marketingu politycznego czy komunikowania politycznego. Taka perspektywa tworzy bowiem rzeczywistość, która nie odzwierciedla rzeczywistości Kościoła i sprzyja upowszechnianiu stanowiska, że wypowiedzi hierarchów mają wyłącznie rodowód i kontekst polityczny, przy całkowitym pominięciu przesłania Ewangelii czy Tradycji, które stanowią punkt wyjścia dla

⁸ H. Adoni Hanna, H. Nossek. *The New Media Consumers: Media Convergence and the Displacement Effect*. „Communications” 26 (2001), s. 59-84.

działań i komunikacji Kościoła. Przeprowadzone analizy doprowadziły mnie do stanowiska, że precyzyjniej jest traktować Kościół jako o podmiot oddziałujący na system polityczny i społeczeństwo z uwzględnieniem także jego wymiaru religijnego. Stąd moja propozycja stosowania tzw. teorii holistycznej w badaniu Kościoła rzymskokatolickiego w tym obszarze.

W związku z tym podjąłem próbę uporządkowanie terminologicznego i metodologicznego dotyczącego refleksji nad Kościołem rzymskokatolickim w obszarze nauki o mediach i komunikacji społecznej oraz zbadania komunikowania religijnego tej instytucji w reakcji na wspomniane wyżej wydarzenia. Dogłębnej analizy tej problematyki dokonałem na łamach artykułu zatytułowanego ***Reakcja Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce po Orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 roku.***

Kościół jest przedmiotem zainteresowania licznych dyscyplin naukowych, w tym zwłaszcza: teologii, socjologii, nauki o mediach, nauk o polityce, kulturoznawstwa, nauk o zarządzaniu czy nauk prawnych. Bywa definiowany m.in. w kategoriach grupy interesu, jako podmiot instytucjonalny, aktor polityczny, wpływowy podmiot polityczny, czy wreszcie podmiot znajdujący się w otoczeniu systemu politycznego i oddziałujący na ten system. Warto w tym miejscu przywołać opinię Andrzeja Adamskiego, który zauważa, że chociaż poszczególne dyscypliny naukowe będą ujmować rzeczywistość Kościoła we właściwy dla siebie sposób, to „widzieć też trzeba szerszy kontekst badań nad Kościołem, mianowicie kontekst religii i religijności”⁹.

Stąd w oparciu o przeprowadzone analizy zaproponowałem teorię holistyczną, która zakłada badanie Kościoła jako instytucji religijnej, ludzkiej i hierarchicznej, zdolnej wpływać na społeczeństwo oraz oddziaływać na system polityczny i kulturę, a jednocześnie jako wspólnotę wiary, zapoczątkowaną przez Jezusa z Nazaretu. Rozpatrywanie obu wymiarów Kościoła w procesie badań pozwala na skuteczniejszą analizę i opis, zyskując jednocześnie szersze możliwości krytycznej analizy, nawet jeśli przedmiotem badań będzie jeden z obszarów życia i aktywności Kościoła. Nawet jeśli trudno rozdzielić religię od polityki, to na płaszczyźnie badań i refleksji naukowej powinno się je rozróżnić.

W swoich rozważaniach na tym etapie uwzględniłem interdyscyplinarną refleksję polskich i zagranicznych naukowców podejmujących kwestie komunikowania społecznego, w tym komunikowania religijnego, a także relacji państwo-Kościół, (m.in.: Andrzeja Adamskiego, Arkadiusza Modrzejewskiego, Janusza Mariańskiego, Josepha Ratzingera, Damiana Guzka, Rafała Leśniczaka, Moniki Przybysz, Krzysztofa Marcyńskiego, Zofii Zdybickiej, Mariana Ruseckiego, Stiga Hjarvarda, Ernsta-Wolfganga Böckenförde).

Dzięki poruszonym zagadnieniom badawczym podjąłem na dalszym etapie próbę zdefiniowania religii, określenia jej podmiotu, przedmiotu, a także organizacji społecznej. Było to niezbędne w dalszych rozważaniach nad komunikowaniem religijnym i w refleksji naukowej nad pozycją i rolą Kościoła rzymskokatolickiego jako instytucji i wspólnoty religijnej w przestrzeni społecznej. Na podstawie przeprowadzonych analiz, religię zdefiniowałem jako fenomen posiadający stronę zewnętrzną i wewnętrzną, charakteryzujący się odniesieniem osobowym do Absolutu. Religia cechuje się organizacją społeczną i instytucjonalną, stąd jej

⁹ A. Adamski, *Refleksja teologiczna nad naturą Kościoła rzymskokatolickiego a jego wizerunek medialny*, w: *Dialog wiary z nauką i kulturą*, red. B. Bogołębska, M. Worsowicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 41-60.

badanie w perspektywie medioznawczej także wymaga integralnego badania i opisywania, bez redukcji jej do którejkolwiek z rzeczywistości. Natomiast obie te strony, tak w przypadku religii, jak i instytucji religijnych, ulegają wzajemnemu oddziaływaniu, mieszaniu się i przesuwaniu poszczególnych akcentów. Według Stiga Hjarvarda, istnieje wyraźna zależność religii i jej przekazu od mediów.

W dalszej części artykułu zostały przywołane badania własne. Analizie poddałem oficjalne teksty przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski, prezydium KEP, prymasa Polski oraz rzecznika KEP, odnoszące się bezpośrednio do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r. Wybór materiałów do badań został podyktowany doniosłością problematyki w przestrzeni społecznej i medialnej. Po wyroku TK doszło do masowych protestów, które miały charakter antyrządowy, a niekiedy zdecydowanie antykościelny. Analizą objąłem okres od 22 października 2020 r., a więc daty ogłoszenia wyroku TK i reakcji abp. Stanisława Gądeckiego, do 22 listopada 2020 r., gdy tematem dominującym w obszarze komunikowania religijnego stały się kwestie dotyczące nadużyć seksualnych, wpływających na osłabienie wiarygodności i wizerunku Kościoła rzymskokatolickiego w związku z ujawnionymi faktami dotyczącymi byłego kard. Theodore'a McCarrica i nieżyjącego kard. Henryka Gulbinowicza.

Na podstawie przeprowadzonych badań metodą analizy treści stwierdziłem, że w badanym materiale zdecydowanie przeważa wymiar instytucjonalny i doczesny nad duchowym. Powoływanie się hierarchów i liderów religijnych na argumenty państwa, konstytucji, prawa i Trybunału Konstytucyjnego sugeruje związek Kościoła i państwa, a także sprzyja utrwalaniu definiowania i opisywania Kościoła w przestrzeni medialnej przy użyciu języka z obszaru marketingu politycznego. Jeśli zmiana nie ulegnie administracyjny styl komunikowania religijnego Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, zwłaszcza w tak delikatnej sferze jak bioetyka początku i końca ludzkiego życia, jego głos będzie miał znaczenie jedynie środowiskowe, a nie uniwersalne.

Kolejny etap moich analiz nad procesem komunikowania religijnego pozwolił stwierdzić, że warunki demokratyczne zmuszają instytucje religijne i liderów do uznania pozycji równorzędnej obok innych podmiotów i instytucji. Na podstawie przeprowadzonych badań zauważyłem, że niektóre z działań Kościoła rzymskokatolickiego, także w Polsce wywołują ostrą krytykę, prowadzą do kontestacji, a nawet ostracyzmu, niekiedy wyrażanego w formie niedebatowania z liderami i hierarchami kościelnymi. W związku z tym rozpocząłem badania nad przejawami *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, wobec jego liderów i hierarchów. Powodem kontynuacji badań w tym aspekcie były wydarzenia, które nastąpiły po ogłoszeniu wyroku TK i wypowiedzi przewodniczącego KEP z 22 października 2020 r. W oparciu o najnowszą literaturę oraz dotychczasowe analizy podjąłem się poszukiwania przyczyn zewnętrznych i wewnętrznych przejawów *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego, a także próby zdefiniowania tego zjawiska. Rozważania związane z tym zagadnieniem podniosłem w publikacji zatytułowanej ***Cancel culture a Kościół rzymskokatolicki w Polsce.***

W swoich rozważaniach na tym etapie uwzględniłem refleksję zagranicznych naukowców podejmujących kwestie komunikowania społecznego z uwzględnieniem kontekstu *cancel culture* (m.in.: Meredith D. Clark, Jo Renee Formicoli, Eve Ng, Jonaha E. Bromwicha,

Lisy Nakamury). Koniecznym zabiegiem było zbadanie czy schemat i mechanizm zjawiska *cancel culture* przejawia się na gruncie polskim w odniesieniu do podmiotów religijnych.

Jak zauważa Stig Hjarvard, stale rozszerza się przestrzeń mediów cyfrowych i ich sieci powiązań, stąd zanikają tradycyjne ograniczenia związane z czasem i przestrzenią. Sprzyja to przeobrażeniom społecznym i kulturowym. Meredith D. Clark podkreśla w tym kontekście, że dotychczas marginalizowane osoby, grupy i organizacje zyskały skuteczne narzędzie w postaci mediów cyfrowych, w tym mediów społecznościowych, które stanowią nie tylko narzędzie komunikowania, ale również skuteczne narzędzie nacisku na wpływowe podmioty i instytucje, w tym podmioty religijne.

W tym celu podjąłem analizy dotyczące analizowanego zjawiska na gruncie amerykańskim. W wyniku przeprowadzonych badań uznałem, że ewolucja *cancel culture* przebiega wokół idei wymierzania sprawiedliwości za nieodpowiednie słowa, postawy i zachowania podejmowane przez wpływowe podmioty, osoby publiczne, instytucje czy organizacje. W sposób szczególny zaś dotyczy to przede wszystkim tradycyjnych i konserwatywnych treści. *Cancel culture* wypracowała swego rodzaju ortodoksję, której przekroczenie prowadzi do publicznego napiętnowania za pośrednictwem mediów.

Na podstawie dalszych analiz zaproponowałem własną definicję badanego zjawiska: Kultura anulowania (*cancel culture*) to medialnie zapośredniczone wycofywanie wsparcia i poparcia podmiotom publicznym, wyrażane często w formie oburzenia i zawstydzania, w związku ze słowami lub działaniami, które nie są akceptowalne zwłaszcza przez dotychczas marginalizowane grupy osób.

Kolejny etap moich poszukiwań dotyczył zbadania przejawów *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego. W wyniku przeprowadzonych badań ustaliłem, że do przejawów *cancel culture* należy zaliczyć profanacje kościołów, pomników katolickich, spadek liczby czynnych szkół katolickich i parafialnych przy jednoczesnym wzroście liczby osób, które nie przynależą do żadnej religii czy wyznania. Kontekstem dla tych zjawisk są zmiany demograficzne i kulturowe, zmiany w podejściu do zagadnień takich jak m.in. planowanie rodziny i aborcja. Wpływ na to ma także brak reakcji bądź niewystarczająca reakcja środowisk katolickich w zakresie tematów aktualnych i istotnych społecznie.

Dotychczasowe doświadczenie i badania dotyczące komunikowania religijnego pozwoliły mi na dalszym etapie wskazać główne czynniki kontestacji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, do których zaliczam: zaangażowanie w bieżącą politykę, przestępstwa na tle seksualnym niektórych duchownych, postępującą utratę wpływu społecznego hierarchów i liderów kościelnych, próby zachowania uprzywilejowanej pozycji Kościoła w społeczeństwie pluralistycznym, niewystarczające kompetencje w obszarze komunikowania religijnego, także na poziomie przekazu wiary, wzrost postaw apateizmu, zmiany demograficzne, rosnącą liczbę osób występujących i rozważających wystąpienie z Kościoła, odseparowanie „wartości katolickich” od Ewangelii, „sakralizacja” przestrzeni publicznej, strajki kobiet, polaryzację społeczeństwa i nastawienie konfrontacyjne środowisk radykalnych, zanik zdolności do szerokiego dialogu społecznego i wreszcie wzrost znaczenia etyki laickiej, odrzucającej założenia antropologii chrześcijańskiej. Wśród wyżej wymienionych są zarówno czynniki wewnętrzne jak i zewnętrzne. Można postawić tezę, że medialnie zapośredniczone wycofywanie wsparcia i poparcia dla Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce stało się poważnym wyzwaniem o charakterze społecznym, ale

i duszpasterskim. Podsumowaniem powyższych rozważań jest stwierdzenie, że nie należy cancelingu utożsamiać z prześladowaniem Kościoła i jego członków ze względu na religię lub wiarę.

Analizując ten problem dostrzegłem konieczność zbadania czy przejawy cancel culture w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce miały miejsce w związku z serią protestów po wyroku TK z 22 października 2020 r. A po wtóre, czy dotyczyły one instytucji Kościoła, hierarchów, liderów życia religijnego czy może grupy osób deklarujących wyznanie rzymskokatolickie. Dogłębnej analizy tej problematyki dokonałem na łamach artykułu zatytułowanego *Przejawy cancel culture wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r.*

W celu zbadania wyżej wymienionych problemów, podjąłem się w pierwszej kolejności ukazania specyficznej roli Kościoła rzymskokatolickiego w polskim społeczeństwie ze względu na uwarunkowania historyczne i polityczne. Przeprowadzone analizy pozwoliły mi sformułować tezę, że polski Kościół rzymskokatolicki jako jeden z Kościołów lokalnych, uznających zwierzchność biskupa Rzymu, ze względu na warunki historyczne, polityczne, kulturowe z trudem odnajduje się w nowych warunkach egzystencji. Przeanalizowałem rolę Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce jaką odgrywał w przeszłości, w związku z dążeniami niepodległościowymi i demokratycznymi. Wskazałem na rolę duchownych, którzy pełnili jednocześnie rolę liderów religijnych, a wśród nich Stefana Wyszyńskiego, Jerzego Popiełuszkę, Karola Wojtyłę-Jana Pawła II. Kościół rzymskokatolicki w Polsce po 1989 r. stał się jedną z kluczowych instytucji w kraju. Utrwalał się jednak w społeczeństwie wizerunek duchownych jako grupy uprzywilejowanych i zaangażowanych politycznie osób. Postępowała jednocześnie „sakralizacja” sfery publicznej prowadząca do zaniku pytań o charakterze transcendentnym, a także o rolę i miejsce Kościoła rzymskokatolickiego w demokratycznym państwie.

Pierwszy spadek zaufania wobec Kościoła odnotowano już w 1990 r., kiedy trwała dyskusja nad wprowadzeniem lekcji religii do szkół. Kolejny zanotowano w 1993 r. Trend spadkowy na przestrzeni ostatnich dekad potwierdzały m.in. badania CBOS¹⁰. Badania wykonane przez pracownię IBRIS na zlecenie „Rzeczypospolitej” dotyczące zaufania społecznego do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce po wyroku Trybunału Konstytucyjnego i wypowiedzi abp Gądeckiego z 22 października 2020 r. wskazywały na kolejny wyraźny spadek poparcia i zaufania¹¹.

Po wyroku Trybunału Konstytucyjnego 22 października 2020 r. doszło do masowych protestów na ulicach polskich miast i miejscowości. Wydarzenia te miały charakter antyrządowy, ale również antykościelny. Protesty zajęły czołowe pozycje w agendzie medialnej, były komentowane przez obserwatorów, analityków i politologów, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych. Informowały o tym także zagraniczne serwisy. Pozornie rozproszone działania zostały zsynchronizowane dzięki możliwościom jakie dają media cyfrowe.

¹⁰ CBOS, 2020, *Zaufanie społeczne. Komunikat z badań 43/2020.*

¹¹ T. Krzyżak, *Sondaż: Kościół w błyskawicznym tempie traci wiernych*, 2021, „Rzeczpospolita”, <https://www.rp.pl/Kosciol/311159945-Sondaz-Kosciol-w-blyskawicznym-tempie-traci-wiernych.html>, dostęp z 18.08.2021.

Na podstawie przeprowadzonych badań wśród przejawów *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w związku z protestami po ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego i wystąpieniu przewodniczącego KEP z 22 października 2020 r. wymienić należy: niszczenie fasad kościołów, wzywanie do niszczenia świątyń, zakłócanie nabożeństw, niszczenie pomników Jana Pawła II.

Przejawy *cancel culture* w stosunku do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce wymienione wyżej, zostały wsparte głównymi hasłami antykościelnymi podczas protestów ulicznych oraz w związku z równoległą aktywnością w przestrzeni mediów cyfrowych. Ich analiza pozwoliła mi postawić tezę, że bojkotowi poddano Kościół rzymskokatolicki w Polsce w rozumieniu instytucji i hierarchii (biskupów), a niektóre hasła mogły świadczyć również o tym, że cancelingowi poddano również katolików. Przeprowadzone analizy pozwoliły mi wykazać, że powodami przejawów *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce stało się w tym przypadku jego zaangażowanie w spór wokół prawnej dopuszczalności aborcji, a także błędy hierarchów i liderów kościelnych w obszarze komunikowania religijnego. W konsekwencji wymienione wyżej przyczyny prowadzą do niedebatowania przedstawicieli licznych środowisk, nie tylko antykościelnych, z hierarchami i liderami Kościoła rzymskokatolickiego.

Przejawy *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła nie ustały wraz zakończeniem protestów na ulicach polskich miast i miejscowości oraz antykościelną aktywnością osób oburzonych w social mediach. Strategia kontestacji i bojkotowania Kościoła była realizowana w szerszym kontekście w przestrzeni mediów cyfrowych, wykraczającym poza kwestie związane z warunkami prawnej legalności aborcji w Polsce.

W toku prowadzonych badań dostrzegłem, że przejawy *cancel culture* dotyczą wpływowych podmiotów i autorytetów, bez względu na ich historyczne zasługi. Na tym etapie analiz poświęconych komunikowaniu religijnemu wyłonił się problem „odjaniepawłania”, czyli uwalniania przestrzeni publicznej od Jana Pawła II. Na tym etapie refleksji naukowej zdecydowałem się przeanalizować problem „odjaniepawłania” przy zastosowaniu teorii *cancel culture* w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego. Ponadto zaproponowałem współpracę interdyscyplinarną językoznawcy, dr hab. Henrykowi Dudzie, aby zbadać zjawisko „odjaniepawłania” z perspektywy medioznawczej i lingwistycznej. W związku z faktem, że „odjaniepawlić” wybrano jednym z młodzieżowych słów roku, niezbędnym wydawało się przeanalizowanie zjawiska w obu wspomnianych obszarach. Dodatkowym pretekstem podjęcia badań w tym zakresie był fakt, że setna rocznica urodzin Karola Wojtyły obfitowała w publikacje różnych tekstów poświęconych jego osobie. Wyniki naszych analiz zostały opublikowane w artykule zatytułowanym „**Odjaniepawlić”. Modernistyczny ostracyzm z perspektywy medioznawczej i lingwistycznej.**

W opublikowanym artykule, biorąc jako podstawę używane w dyskursie publicznym w Polsce neologizm „odjaniepawlić”, uwolnić, wyzwolić się oraz uwolnić przestrzeń publiczną od Jana Pawła II, przeanalizowane zostały zmiany religijności młodych Polaków w świetle języka oraz dyskursu medialnego w Polsce. Przemiany te zostały osadzone w kontekście zjawiska *cancel culture*, które należy postrzegać jako modernistyczny ostracyzm, czyli skuteczne narzędzie zapośredniczone medialnie w ręku dotychczas marginalizowanych czy pomijanych grup społecznych, niechętnych Kościołowi i jego hierarchii lub podejmujących krytykę tychże.

Jak zauważa S. Hjarvard w społeczeństwach rozwiniętych dostrzegalna jest od kilku dekad zmiana roli religii w zdominowanej przez media przestrzeni publicznej. Niemożliwe stało się kontrolowanie ze strony Kościoła i jego autorytetów treści religijnych, które są wprowadzane do przestrzeni medialnej. Treści religijne zaczęły stanowić tło wielu współczesnych konfliktów społeczno-politycznych, a także jedną z ich przyczyn. Jedną z wyróżnionych przez Hjarvarda form zmediatyzowanej religii, tzw. banal religion, wprowadza wyobraźnię religijną użytkowników mediów w obszar dominującej kultury popularnej. Dlatego można uznać religię jako kolejny z produktów na rynku rozrywki, jeden z wielu produktów do konsumpcji i zabawy. Wpisuje się to w mentalność współczesnego użytkownika mediów, który ulega wpływowi kultury popularnej oraz możliwościom jakie daje technika w obszarze komunikacji i rozrywki. Oznacza to w efekcie, że publikowane i udostępniane treści religijne rozprzestrzeniają się w różnych kierunkach w dowolnej formie, poza kontrolą autorytetów religijnych czy ekspertów.

Na podstawie przeprowadzonych badań wykazałem, że jednym z produktów religijnych w przestrzeni społeczno-kulturowej, za sprawą licznych pomników, a także instytucji, szkół, szpitali, ulic, rond, które otrzymały jego imię, stał się w Polsce Jan Paweł II. „Zajaniepawleniu” sprzyjało częste powoływanie się w Polsce na autorytet papieża zarówno przez duchownych wszystkich szczebli, polityków, samorządowców, a także ludzi kultury. Proces ten nabrał dynamiki szczególnie po śmierci papieża z Polski w 2005 r. Pomniki Jana Pawła II powstawały jeszcze za jego życia, a najwięcej z nich zrealizowano między 1997 a 2001 r. w liczbie osiemdziesięciu.

Prowadzone przeze mnie analizy pozwalają stwierdzić, że do „zajaniepawlenia” przestrzeni publicznej przyczyniły się zwłaszcza władze samorządowe w Polsce. Wydarzenia nadania imienia Jana Pawła II gromadziły społeczność lokalną, media, a także przedstawiciele władz świeckich i duchownych, co w efekcie spowodowało zatarcie się granicy między tym, co świeckie a tym, co kościelne. Jednak te działania i decyzje podejmowane pod wpływem zbiorowych emocji, szybko opadły, a po latach rozpoczął się proces „odjaniepawlenia”, choć należy podkreślić, że sprzyjały temu przede wszystkim nadużycia władzy ze strony ludzi Kościoła i skandale seksualne. Reakcje oraz deklaracje po śmierci Jana Pawła II w 2005 r. określiłem mianem syndromu niedzieli palmowej. Emocjonalne i spontaniczne reakcje społeczeństwa nie są trwałe, pozytywnych przejawów nie gwarantują przeszłe osiągnięcia czy zasługi, po niedzieli palmowej przychodzi Wielki Piątek.

Jan Paweł II zajmował szczególne miejsce w zbiorowej wyobraźni Polaków. Warto podkreślić, że po jego śmierci ukazało się Stanowisko Rady Ministrów z 5 kwietnia 2005 r., podpisane przez premiera M. Belkę, w sprawie wykorzystania piątku 8 kwietnia, a więc dnia pogrzebu papieża, jako dnia wolnego od pracy, zajęć szkolnych i służby. W całej Polsce w jednostkach samorządu terytorialnego wydano 560 zarządzeń ustanawiających dzień 8 kwietnia 2005 r. dniem wolnym od pracy i nauki.

„Zajaniepawlenie” polskiej przestrzeni publicznej można wyrazić w konkretnych liczbach. Jan Paweł II został honorowym obywatelem w ponad 300 polskich jednostkach samorządu terytorialnego, w większości są to gminy i miasta. Czterokrotnie tytuł ten przyznano pośmiertnie. Zgodnie z decyzjami rad gmin i miast w Polsce, imię Jana Pawła II nosi ok. 620 ulic wraz z alejami i rynkami, 132 place stanowiące drogi publiczne, 65 rond, ok. 30 parków, 16 osiedli mieszkalnych, 58 skwerów. Należy dodać, że wiele ulic, placów i skwerów nosi imię

Karola Wojtyły albo nazwane są mianem „Papieskiej”. Imię Jana Pawła II nadawano także placówkom medycznym, w tym szpitalom. Przynajmniej 25 podmiotów leczniczych nosi jego imię, a ciekawostką jest fakt, że obecny szpital wojewódzki w Bełchatowie otrzymał je jeszcze w marcu 1989 r., a więc pod koniec trwania ustroju komunistycznego w Polsce. Imię Jana Pawła II otrzymały także inne obiekty – takie jak uniwersytety, biblioteki publiczne, domy pomocy społecznej, mosty, centra czy domy kultury.

Konsekwencją „zajaniepawlenia” stał się proces „odjaniepawlenia”. Pierwszym krokiem stała się banalizacja osoby i wizerunku papieża z Polski w jego rodzimym kraju, a kolejnym uwalnianie od Jana Pawła II przestrzeni publicznej, także w formie modernistycznego ostracyzmu, który wyraża się w języku i ewoluujących przejawach cancel culture. Dla komunikowania religijnego ważne okazały się działania dotyczące badania języka w omawianym zakresie. Strukturalnie „odjaniepawlić” to uwolnić od Jana Pawła II, jednak rzeczywiste znaczenie „odjaniepawlić” to robić rzeczy bezsensowne.

Obserwowane i analizowane przez socjologów i politologów zmiany w życiu religijnym współczesnych Polaków, szczególnie wśród najmłodszego pokolenia, znajdują swój wyraz także w najnowszym słownictwie. Omówione tu wyrazy derywowane od nazwy osobowej Jan Paweł II, tj. czasownik odjaniepawlić «uwolnić, wyzwolić się oraz uwolnić przestrzeń publiczną od Jana Pawła II» oraz inne jednostki leksykalne o podobnym charakterze, np. zajaniepawlić «dosł. napełnić Janem Pawłem II», także dziwiszować, kardynalić oraz derywowane od tych czasowników nomina agentis odjaniepawlenie, zajaniepawlenie, potwierdzają, że język żywo reaguje na zmiany w życiu wspólnoty komunikacyjnej. Zmiany te badać należy w kontekście mediatyzacji życia społecznego, w tym mediatyzacji religii oraz cancel culture, którą interpretuje się jako przejaw współczesnego ostracyzmu wobec Kościoła rzymskokatolickiego.

Na tym etapie badań, w związku z popularnością neologizmu „odjaniepawlić” wśród najmłodszych kohort wiekowych, uwzględniłem komunikat z badań opublikowany przez CBOS: dotyczący religijności młodych Polaków¹². Na przestrzeni lat 1992-2021 dostrzeżona została istotna zmiana w obszarze deklaracji wiary i praktyk religijnych wśród katolików w Polsce, a drastyczny spadek na tym polu odnotowano zwłaszcza wśród najmłodszych kohort wiekowych i mieszkańców największych miast. Największą dynamikę wzrostu osób niewierzących i spadku wierzących zauważa się w dwóch kohortach wiekowych: w grupie urodzonych w latach 1980-1996 i w grupie osób urodzonych w 1997 r. i później. Na tej podstawie postawiono tezę, że Polska dwóch najmłodszych kohort wiekowych jest już przynajmniej akościelna. Liczba osób niewierzących w grupie wiekowej 18-24 w latach 1992-2021 wzrosła z 6,7 proc. do 28,6 proc. W tym samym czasie wzrosła liczba niepraktykujących w tej grupie wiekowej z 7,9 proc. do 36 proc. W procesie prowadzonych analiz wykorzystałem również raport Katolickiej Agencji Informacyjnej, według którego Kościół rzymskokatolicki w Polsce stracił pozycję autorytetu uniwersalnego, jaką posiadał na przestrzeni ostatnich dwustu lat i stał się jedynie autorytetem dla określonych środowisk społecznych¹³.

¹² Centrum Badania Opinii Publicznej (CBOS), Komunikat z badań: Religijność młodych na tle ogółu społeczeństwa, listopad 2021, s. 1-17.

¹³ Katolicka Agencja Informacyjna (KAI), Kościół w Polsce. Raport, 2021.

W kontekście wcześniejszych analiz, nakreślonych powyżej, podjąłem się zbadania przyczyn tak radykalnych zmian religijności najmłodszych Polaków, trendu określanego „zaburzeniem międzypokoleniowego przekazu wiary”. W tym kontekście sięgnąłem po koncepcję mediatyzacji religii Stiga Hjarvarda, z naciskiem na podejście określane jako *non-media-centric* wskazujące, że istnieją czynniki pozamedialne przyczyniające się do zmian w obszarze kultury i społeczeństwa. Oznacza to, że poszczególne pola społeczne i kulturowe oddziałują na siebie za pośrednictwem mediów. Należy więc uznać, że zmiany na polu religijnym dokonują się przy udziale czynników pozamedialnych, ale nie bez udziału mediów. Z drugiej zaś strony media stały się integralną i dominującą częścią kultury i społeczeństwa, w takim stopniu, że nie można ich rozpatrywać w oderwaniu od instytucji społecznych i kulturalnych. Proces mediatyzacji spowodował, że również religia i instytucje religijne stały się podporządkowane logice mediów. Wyniki analiz przedstawiłem w publikacji zatytułowanej **Analiza zjawiska zmiany w procesie wiary i praktyk Polaków na podstawie Komunikatu z Badań CBOS „Religijność młodych na tle ogółu społeczeństwa” w odniesieniu do teorii mediatyzacji religii S. Hjarvarda.**

W oparciu o teorię duńskiego badacza, mediatyzację rozpatruję jako dwustronny proces zaawansowanej nowoczesności, gdzie media z jednej strony stają się niezależną instytucją, z własną logiką, do której muszą się dostosować inne instytucje społeczne, z drugiej zaś strony – stanowią równocześnie integralną część innych sfer życia, takich jak: polityka, rodzina, praca, sport, muzyka czy religia.

Media jako kanały, języki i środowiska, są odpowiedzialne za mediatyzację religii, która prowadzi do licznych i złożonych przeobrażeń religii. Wpływa to na szeroko rozumiane komunikowanie religijne, praktyki religijne oraz relacje wewnątrz wspólnot religijnych. Zaś proces wiary pod wpływem mediatyzacji ulega prywatyzacji oraz indywidualizacji. Można postawić tezę w oparciu o przeprowadzone analizy, że religia znalazła się w zupełnie nowym kontekście i w odmiennym położeniu. Jednak proces mediatyzacji nie odpowiada za wszystkie głębokie zmiany zachodzące w obszarze religii i religijności.

Dynamika zmian dokonujących się pod wpływem mediów nie stanowi wyizolowanego mechanizmu, ale jest obszarem oddziaływań oraz kontekstów, interakcji społecznych i kulturowych. Raport Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego (ITU) potwierdza, że procesy mediatyzacji nie zachodzą wszędzie w jednakowym tempie i z jednakową skutecznością. Wprawdzie pandemia COVID-19 spowodowała przyspieszony wzrost liczby użytkowników Internetu z 4,1 mld w 2019 r. do 4,9 mld w 2021 r., mimo to 2,9 miliarda globalnej populacji nadal nie ma do niego dostępu¹⁴.

W kontekście prowadzonych badań zastosowanie ma wyróżnienie trzech form zmediatyzowanej religii, z których każda posiada odrębny rodzaj ram instytucjonalnych: media religijne, dziennikarstwo o religii, banalizacja religii. Trzecia z wyróżnionych form ma szczególne znaczenie w analizie przemian zachodzących w religijności najmłodszych kohort wiekowych w Polsce. Banalizacja religii oznacza jej utowarowienie, czyni z niej jeden z wielu produktów medialnych na rynku medialnej rozrywki. Prowadzi to do wprowadzania wyobraźni religijnej w obszar kultury popularnej, a elementy banal religion mogą wywoływać określone emocje, rozprzestrzeniać się w różnych kierunkach poza kontrolą instytucji religijnych czy

¹⁴ Szczyt Cyfrowy ONZ - IGF 2021, w: Unic Warsaw, Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie.

autorytetów. Mogą też być przywoływane w dowolnej formie, w dowolnym czasie, miejscu i okolicznościach. Podejmowanie tematyki religijnej przez media i w mediach zazwyczaj nie jest zgodna z interesem instytucji religijnych, w tym Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce.

W oparciu o powyższe analizy należy stwierdzić, że banalne przedstawienia religii tworzą narracje medialne, które prowadzą do zmiany, przesuwania lub nawet usuwania oryginalnego znaczenia treści religijnych. Można zatem uznać, że media coraz powszechniej wyznaczają zwyczaje i rytuały współczesnego człowieka, dlatego tak rozumiana mediatyzacja religii może być uważana za proces stopniowej sekularyzacji, która wyraża się również spadkiem deklaracji wiary i praktyk młodych osób. W tym miejscu warto przywołać myśl Janusza Mariańskiego, który zauważa że Kościół w sieci jest dowodem jego modernizacji, ale być może i niekiedy przejawem banalizacji religii i wiary.

Analiza raportu CBOS potwierdziła moje wcześniejsze ustalenia dotyczące przyczyn wycofywania wsparcia i poparcia wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, jego hierarchów i liderów. W wyniku przeprowadzonych badań uznałem, że istnieją czynniki pozamedialne, które za pośrednictwem mediów przyczyniają się do zmian w obszarze deklaracji wiary i praktyk. Na podstawie własnych badań i na podstawie analiz raportu CBOS wskazałem na główne przyczyny spadku deklaracji wiary i praktyk religijnych młodych Polaków. Zaliczyłem do nich: przestępstwa na tle seksualnym niektórych duchownych rzymskokatolickich i niewłaściwe reakcje hierarchów kościelnych na owe nadużycia, pandemię COVID-19 i dyspensy od uczestnictwa w niedzielnych liturgiach, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 22 października 2020 r., zaangażowanie polityczne duchownych, zwłaszcza hierarchów, paternalizm, zmiany społeczno-ekonomicznych warunków egzystencji sprzyjające anonimowości i niezależności życia, a także rozwój kultury antyeschatologicznej. Do głównych czynników zmian w procesie wiary i praktyk wśród najmłodszych Polaków zaliczyłem również apateizm, postawę obojętności wobec religii lub utratę zainteresowania religią.

Zauważyłem, że na postawy religijne najmłodszych Polaków wyrażające się w spadku liczby deklaracji wiary i praktyk wpływa nieatrakcyjność komunikowania religijnego realizowana przez podmioty kościelne, pogarszający się wizerunek i utrata wiarygodności Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, a także strategie medialne komunikowania o Kościele i religii. Na tej podstawie stwierdziłem, że wymagana jest zmiana w działaniach Kościoła, także w obszarze strategii komunikowania religijnego. Strona kościelna zmuszona jest do poszukiwań takich rozwiązań, które umożliwiłyby ponowne nawiązanie dialogu z tymi środowiskami, które obecnie odmawiają hierarchom i liderom religijnym uczestnictwa w debacie publicznej. Niedebatowanie stanowi bowiem jeden z najdotkliwszych przejawów kontestacji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce. Dlatego potencjał tkwiący w liderach religijnych, zaangażowanych w istotne działania społeczne, może pomóc w przełamaniu negatywnego postrzegania Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce.

W związku z powyższym podjąłem próbę zbadania strategii personalizacji w komunikowaniu religijnym na przykładzie lidera religijnego, zaangażowanego w działalność społeczną i charytatywną. Wyniki analiz przedstawiłem na łamach artykułu zatytułowanego ***Strategia personalizacji w komunikowaniu religijnym na przykładzie s. Michaeli Rak***. Podstawowy materiał stanowi książka *Mężczyźni mojego życia: o miłości, miłosierdziu i dobrym pomaganiu – s. Michaela Rak w rozmowie z Małgorzatą Terlikowską*. Materiał pomocniczy stanowiły wybrane teksty poświęcone założycielce hospicjum w Wilnie

publikowane w mediach cyfrowych. Artykuł stanowi jednocześnie efekt stażu naukowego odbytego na Uniwersytecie Wileńskim w dniach od 1 do 19 września 2023 r.

Jak zauważa w odniesieniu do komunikowania politycznego Dorota Piontek, jednym ze skutków mediatyzacji, rozumianej jako przejęcie przez określone podmioty logiki mediów, jest personalizacja prowadząca do zrutyinizowanych działań określonych podmiotów, które podlegają zauważalnej standaryzacji. Zastosowałem ten model w odniesieniu do komunikowania religijnego. Personalizacja oznacza postrzeganie instytucji przez pryzmat osób, a nie procesów, zatem w procesie komunikowania jednostka staje się ważniejsza niż instytucja, którą reprezentuje lub do której należy. W konsekwencji personalizacja może być traktowana jako element szerszego procesu indywidualizacji życia społecznego, w którym ludzie postrzegają siebie bardziej jako jednostki niż członków wspólnoty, grupy czy instytucji.

W wyniku tego jednostki stały się ważniejsze od grupy, instytucji czy wspólnoty, co powoduje, że instytucje, w tym Kościół rzymskokatolicki, mogą eksponować wybrane osoby, dając im większą swobodę w działaniach i kreowaniu własnego wizerunku. Taki sposób prezentowania danej instytucji opinii publicznej pozwala na eksponowanie indywidualnej roli i znaczenia liderów religijnych. W efekcie, uwaga mediów przesuwana się z poziomu instytucji, grupy czy wspólnoty w stronę liderów i ich kompetencji.

Wyróżniłem personalizację instytucjonalną, behawioralną i medialną. W pierwszym przypadku instytucja promuje indywidualny podmiot bardziej niż istniejące wewnątrz grupy. Personalizacja behawioralna oznacza podejmowanie przez liderów indywidualnych działań, które mają służyć ich większej widoczności medialnej i popularności, co w konsekwencji prowadzi do wzmocnienia ich pozycji w obrębie instytucji. Personalizacja medialna oznacza, że coraz więcej uwagi media poświęcają liderom niż instytucjom, z których się wywodzą i do których przynależą. Podmiot zbiorowy i instytucje przestają być atrakcyjne dla mediów. Strategia personalizacji w komunikowaniu religijnym, tak jak w przypadku aktorów politycznych, czy gwiazd sportu może prowadzić do prywatyzacji. Oznacza to, że sfera prywatna lidera może stanowić wzmocnienie wizerunku i wiarygodności instytucji, natomiast w przypadku ujawnienia kontrowersyjnych lub skandalicznych faktów z jego życia prowadzi bezpośrednio do obciążenia instytucji, którą reprezentuje.

Wykazałem na podstawie przeprowadzonych analiz, że strategię personalizacji można z powodzeniem analizować na poziomie komunikowania religijnego. Można badać i opisywać jej dynamikę oraz specyfikę nie tylko w odniesieniu do aktorów politycznych, ale również w odniesieniu do liderów religijnych czy hierarchów. Przy czym nie każda osoba życia konsekrowanego, nie każdy hierarcha czy duchowny powinien być określany mianem lidera religijnego. Dotyczy to wyłącznie osoby wyróżniającej się aktywnością wykraczającą poza środowisko religijne i instytucję Kościoła rzymskokatolickiego, widocznej medialnie i rozpoznawalnej. Dlatego liderem religijnym należy raczej określić osobę aktywną społecznie, a nie kogoś, kto piastuje ważne stanowisko wewnątrz instytucji czy nawet urząd kościelny.

Na wcześniejszym etapie badań postawiłem tezę, że niechęć czy nawet wrogość do Kościoła, czy jak sugeruje Jo Renee Formicola - do katolicyzmu, wynikają m.in. z niewystarczającego zaangażowania środowisk katolickich na rzecz problemów istotnych społecznie. Z kolei analiza materiału badawczego pozwoliła wyłonić główne kategorie treściowe, które analizowałem z pozycji komunikowania religijnego, z uwzględnieniem strategii personalizacji.

Zbadanie strategii personalizacji na przykładzie Michaeli Rak, siostry zakonnej, założycielki pierwszego hospicjum na Litwie, mającej doświadczenie powołania i kierowania hospicjum w Gorzowie Wielkopolskim, posiadającej kompetencje zawodowe, w tym w pracy z pacjentem w stanie terminalnym, pozwoliło potwierdzić, że jest ona przykładem lidera religijnego, którego zaangażowanie społeczne wraz z posiadanymi kompetencjami zawodowymi wzmacnia od strony pozytywnej wizerunek i wiarygodność instytucji, którą reprezentuje. Strategia personalizacji na przykładzie założycielki wileńskiego hospicjum należy do trzech wyróżnionych rodzajów: instytucjonalnej, behawioralnej i medialnej. Jako liderka religijna wykorzystuje widoczność medialną oraz strategię personalizacji w komunikowaniu do zarządzania wileńskim hospicjum. W efekcie wzrasta jej pozycja liderki, a budowany konsekwentnie wizerunek kobiety w habitcie: kompetentnej i otwartej na rzeczywistość współczesnych wyzwań, realizującej trudną działalność pracy z pacjentem w stanie terminalnym i jego najbliższym otoczeniem, wzmacnia jej wiarygodność i pozytywnie wpływa na zaufanie do niej.

Wyłonione w procesie analiz kategorie treściowe odzwierciedlają proporcje jej zaangażowania, zarówno religijnego, jak i społecznego. Bezpośredniość, transparentne informowanie o działalności reprezentowanej instytucji, przejrzystość finansowa, zdolność do współpracy w pluralistycznym społeczeństwie, unikanie banalizacji i instrumentalizacji wiary, a także niepomijanie tematów trudnych, świadczą o wysokim poziomie świadomości komunikowania religijnego s. Michaeli Rak, zarówno pod względem treści, jak i formy. W konsekwencji taki rodzaj komunikowania religijnego stanowi dobry przykład dla innych podmiotów kościelnych.

Mimo doniosłości roli procesów sekularyzacji, dostrzegalny jest potencjał społeczny religii i Kościoła. Otwartość na treści oraz inspiracje religijne w demokratycznym państwie uzależnione są zarówno od zaangażowania Kościoła i jego członków w obszary istotne społecznie, jak też od jakości komunikowania religijnego. Na podstawie dotychczasowych badań i analiz postawiłem tezę, że brak zaangażowania instytucji kościelnej i wierzących obywateli w ważne kwestie społeczne, w takie jak m.in. ekologia, a także niewłaściwa strategia komunikowania religijnego dotycząca tych obszarów, prowadzi do kontestacji Kościoła.

Na tej podstawie dokonałem analizy problematyki komunikowania religijnego o ekologii w kontekście przejawów cancel culture w odniesieniu do Kościoła rzymskokatolickiego. Podstawowym przedmiotem rozważań uczyniłem encyklikę *Laudato si'*. W związku z analizą komunikowania religijnego o ekologii wykorzystałem ponadto własne badania, które ukazują w jakim stopniu społeczna encyklika papieża Franciszka stanowiła istotny temat na łamach najpopularniejszych katolickich tygodników opinii w Polsce. Na etapie niniejszych analiz uwzględniłem teorię holistyczną, zakładającą istnienie podwójnej natury i misji Kościoła, a w konsekwencji istnienie agendy religijnej i politycznej w komunikatach religijnych. Efektem było opublikowanie artykułu pt. ***Komunikowanie religijne o ekologii. Cancel culture a Kościół rzymskokatolicki – wybrane refleksje.***

W oparciu o dotychczasowe analizy dokonałem systematyzacji procesu komunikowania religijnego w kontekście mediatyzacji religii, wykazałem, że rozwój technologii komunikacyjnych prowadzący do przeobrażeń społeczeństw pod wpływem procesów mediatyzacji, sprzyja ewolucji kulturowej. Media cyfrowe wytworzyły przestrzeń konkurowania ze sobą różnych form kultury, idei czy wiedzy. Stąd przejawy cancel culture

wobec autorytetów z różnych dziedzin, instytucji, w tym instytucji Kościoła czy marek stały się możliwe poprzez spontaniczne działania konsumentów mediów. Dlatego cancel culture, jej język, zawartość, stanowią podstawowymi elementami współczesnej kultury cyfrowej. Potwierdziłem, że przejawy cancel culture w odniesieniu do Kościoła i jego członków wynikają z niewystarczającej reakcji bądź z obojętności na problem m.in. ochrony środowiska czy kryzysu migracyjnego, są również wynikiem serii kryzysów w obszarze komunikacji i zarządzania Kościoła, ujawnionych w czasie poprzednich, jak i obecnego pontyfikatu.

Przeprowadzone analizy pozwoliły mi postawić tezę, że udaną próbą reakcji Kościoła rzymskokatolickiego na społecznie istotny problem, jakim jest ochrona środowiska i promocja postaw ekologicznych było ogłoszenie encykliki *Laudato si'*. *W trosce o wspólny dom* przez papieża Franciszka w czerwcu 2015 r., które poprzedziło Światowy Szczyt Klimatyczny w Paryżu. Na podstawie badań wykazałem, że encyklika ta nie była pierwszym ani jedynym poważnym głosem papieża w kwestiach ekologicznych, rozumianych jako ochrona środowiska przyrodniczego i środowiska człowieka, licząc od przełomowego raportu Sithu U Thanta z 1969 r. zatytułowanego *The Problems of Human Environment*. Encyklika *Laudato si'* została jednak zauważona przez media i stała się inspiracją dla wielu inicjatyw, także w Polsce. Przeprowadzone dotychczas analizy pozwoliły wykazać, że kwestie ekologiczne nie stanowią głównego obszaru aktywności i zaangażowania Kościoła, dotyczy to także mediów katolickich.

Opierając się na badaniach, które przeprowadziłem, aby zbadać wpływ ogłoszenia *Laudato si'* na zainteresowanie tematyką ekologiczną głównych katolickich tygodników opinii w Polsce: *Gościa Niedzielnego*, *Niedzieli* i *Tygodnika Powszechnego* stwierdziłem, że problematyka ochrony środowiska i zmian klimatycznych na łamach badanych periodyków w 2015 r. zajmowała odległe miejsce pod względem istotności. Żadne ze wspomnianych czasopism nie analizowało konsekwentnie i w sposób pogłębiony dokumentu papieskiego, na ich łamach nie proponowano praktycznych rozwiązań dla Kościoła i jego członków, nie pobudzano do aktywności hierarchów i liderów życia religijnego, nie podejmowano dialogu między przedstawicielami świata nauki i religii, nie opublikowano żadnej krytycznej analizy dokumentu. Kościół rzymskokatolicki w Polsce nie jest kojarzony jako instytucja zatroskana o ochronę środowiska i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatu, co stanowi jeden z czynników sprzyjających przejawom jego kontestacji, także w formie *cancel culture*.

Na dalszym etapie analiz wykazałem, że przesłanie encykliki stanowi podstawę do dyskusji i dialogu Kościoła ze współczesną kulturą. Środowiska katolickie, poprzez swoich liderów i hierarchów, mogą zaangażować się w dyskurs społeczny dotyczący ekologii, przeciwdziałania przemocy czy innych ważnych kwestii społecznych, a także podjąć w związku z tym działania, także o charakterze inicjującym i pionierskim. Konieczne jest jednak w tym względzie zaangażowanie instytucjonalne, duszpasterskie, a zwłaszcza medialne Kościoła.

Analizując medialne, jak i pozamedialne przyczyny kontestacji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce, w tym wpływające na postępujący spadek deklaracji wiary i praktyk Polaków, należało podjąć również badania w zakresie strategii mediów w kreowaniu negatywnego wizerunku medialnego Kościoła, hierarchów, liderów i członków wspólnoty. Wykorzystując swoje doświadczenie i wiedzę w tym zakresie, w celu podjęcia analiz pod kątem wpisywania się wybranych mediów w Polsce w strategię cancel culture, zaproponowałem współpracę zespołową z dr Olgą Białek-Szwed i dr Anetą Wójciszyn-Wasil z Instytutu Dziennikarstwa i Zarządzania KUL. Była ona realizowana w ramach grantu wewnętrznego,

którym kierowałem. Analizie poddaliśmy opiniotwórcze polskie tygodniki opinii: „Polityka”, „Newsweek” i „Tygodnik Powszechny”. Początkową cezurę czasową, wyznaczającą dwunastomiesięczny okres badań stanowiły bezprecedensowe protesty na ulicach polskich miast i miejscowości po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z października 2020 r. Efektem przeprowadzonych badań była publikacja artykułu zatytułowanego *Manifestations of cancel culture in relation to the Roman Catholic Church in Poland: a case study of selected weekly opinion journals*.

W oparciu o przeprowadzone badania wykazaliśmy, że strategia medialnego deprecjonowania roli Kościoła nie polega na wyeliminowaniu tematyki religijnej i kościelnej, lecz na jej prezentacji w oparciu o strategię podważającą wiarygodność i rolę społeczną Kościoła. Można zauważyć również działania redakcji wzmacniające narrację kontestującą instytucję Kościoła. Na podstawie badanego materiału medialnego wskazaliśmy trzy główne strategie kształtowania przekazu o Kościele: 1) eksponowanie tematyki skupionej wokół negatywnych wydarzeń, 2) profilowanie rozmówców i rozmowy, czyli działania dziennikarskie generujące krytyczne wypowiedzi na temat Kościoła oraz 3) leksykalne i wizualne modelowanie treści stanowią przejawy cancel culture na łamach polskiej prasy opiniotwórczej. Dodatkowym wzmocnieniem tak zaprojektowanego przekazu było nagromadzenie pejoratywnej leksyki i układu materiału graficznego. Wykorzystanie powyższych strategii zbudowało medialną narrację, która skutecznie zdeprecjonowała głos Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w dyskursie publicznym. W obrębie każdego z tych poziomów organizowania materiału medialnego można wyróżnić szczegółowe rozwiązania wyodrębnione na podstawie analizowanych przykładów. Ponadto analizowany materiał pozwolił wykazać, że tygodniki wpisały się w trend rozliczeniowy wobec Kościoła w Polsce. Publikacje ukazywały przesadne zaangażowanie duchowieństwa w kwestie polityczne, ingerencję w prawa kobiet, w sprawy państwa, wykazywały brak transparentności w kwestiach finansowania Kościoła, analizowały kryzys związany ze skandalami seksualnymi i upadek autorytetu Jana Pawła II. Dzięki wynikom badań empirycznych udało się zdiagnozować trzy główne przyczyny kontestacji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce: zaangażowanie Kościoła w bieżącą politykę, przestępstwa na tle seksualnym niektórych duchownych i paternalizm.

W oparciu o przeprowadzone analizy wykazano, że z medialnej debaty na temat wielowymiarowego kryzysu Kościoła i słabości polskiej hierarchii kościelnej wykluczono hierarchów. Można to wytłumaczyć brakiem zaufania dziennikarzy wobec nieefektywności instytucjonalnego Kościoła, co konsekwentnie prowadzi do pogłębiania się kryzysu kościelnego. Przejawy cancel culture w formie kontestacji Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce charakteryzują się niedebatowaniem z przedstawicieli polskiego episkopatu, co wyraża się w odmawianiu im głosu w sprawach dotyczących głównych obszarów kryzysu. Fakt ten potwierdza specyfikę narracji na temat Kościoła w Polsce, na który coraz mniejszy wpływ ma instytucja kościelna.

Wnioski i ocena możliwości dalszego wykorzystania badań:

Jak wynika z zaprezentowanej powyżej charakterystyki artykułów wchodzących w skład osiągnięcia naukowego *Komunikowanie o religii i Kościele*, udało mi się pozytywnie zweryfikować sformułowane na wstępie hipotezy badawcze oraz odpowiedzieć na wszystkie

postawione pytania. Warto w tym miejscu podkreślić, że osiągnięcie jest rezultatem mojej pracy własnej, poszukiwań naukowych i praktyki zawodowej. Tym samym uznaję, że osiągnięcie to wnosi znaczący wkład w rozwój nauk o komunikowaniu społecznym i mediach.

U podstaw analiz i rozważań łączących cały cykl znajdują się zagadnienia dotyczące nowych wyzwań stojących przed Kościołem rzymskokatolickim, także w Polsce, w kontekście budowania i realizowania strategii procesu komunikowania religijnego. Do głównych wyzwań należy zaliczyć: procesy sekularyzacji i mediatyzację religii, kryzys wiarygodności i wizerunku Kościoła spowodowany m.in. przestępstwami na tle seksualnym niektórych duchownych, deprecjonowanie roli i znaczenia społecznego Kościoła i religii, przemiany społeczno-kulturowe, rosnącą liczbę postaw obojętności wobec rzeczywistości religii, konieczność dostosowania się Kościoła do funkcjonowania w warunkach pluralistycznego społeczeństwa.

Walorem ujęcia problemu badawczego jest wielowymiarowość przy połączeniu różnych dyscyplin oraz nurtów badawczych, do których poza nauką o komunikacji i mediach należy zaliczyć: teologię, filozofię, socjologię religii, a także językoznawstwo. Dzięki temu możliwe było przeprowadzenie wielowątkowych badań i analiz w zakresie teoretycznym i praktycznym. Analizowanie komunikowania religijnego jako zmediatyzowanej formy komunikacji społecznej, która jest realizowana przez osoby należące do Kościoła lub jest realizowana w komunikatach dotyczących Kościoła i religii w odniesieniu do wielowymiarowego kryzysu Kościoła stanowi nowe ujęcie.

Zatem podjęte przeze mnie rozważania teoretyczne stanowią uzupełnienie dotychczasowych podejść w tym zakresie i jednocześnie otwierają pole do dalszych rozważań i badań. Możliwość wykorzystania i kontynuowania badań powinna mieć nadal charakter interdyscyplinarny. W tym miejscu chciałbym również podkreślić wartość części empirycznej moich badań wchodzących w skład cyklu. W literaturze przedmiotu nie spotkałem się dotychczas z próbą badań dotyczących komunikowania religijnego z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych przejawów kontestacji Kościoła i religii.

W oparciu o powyższe analizy możliwe jest opracowanie skutecznej strategii komunikowania religijnego Kościoła, co może przyczynić się do poprawy jego wizerunku i wiarygodności w przestrzeni medialnej i społecznej.

Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Kierownictwo realizowanego projektu

Kierownictwo w granic *Kreatywny Twórca Przyszłości. Być sprytniejszym od chatbota*. Nauka dla Społeczeństwa II, Ministerstwo Edukacji i Nauki, kierownik projektu, 03.11.2023-03.11.2025. Nr rej.: NdS-II/SN/0477/2023/01. Grant na kwotę 636 158,00 zł.

Kierownictwo złożonego projektu

Kierownictwo złożonego projektu finansowanego przez NCN, *Ochrona środowiska w komunikowaniu religijnym Kościoła katolickiego w Polsce*, (2021-2024). Nr rej.:2020/39/D/HS6/02665.

Kierownictwo złożonego grantu: *Cancel culture - konsekwencje zagrożenia pluralizmu światopoglądowego* w ramach programu Doskonała nauka – Wsparcie konferencji naukowych 2022/2023. Nr rej.: DNK/SP/547956/2022.

Wykonawca w realizowanym projekcie

Wykonawca w realizowanym projekcie Dofinansowanego z Budżetu Państwa – zadanie zlecone przez Ministra Edukacji i Nauki „Organizacje Polonijne za granicą – badania naukowe, archiwum cyfrowe i centralna baza danych”. Prace w ramach zadania przewidziane są na lata 2022-2026.

W ramach aktywności badawczej odbyłem następujące staże, wizyty naukowe w polskich i zagranicznych uniwersytetach:

- Odbycie stażu naukowego na **Uniwersytecie Wileńskim** (Vilniaus Universitetas), od 1 do 19 września 2023 r. (Polonistikos Centras). Efekt – artykuł naukowy „Strategia personalizacji w komunikowaniu religijnym na przykładzie s. Michaeli Rak”, Bibliotekarz Podlaski 3/2023.
- Odbycie stażu naukowego w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach **Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej** pod opieką prof. dr hab. Iwony Hofman, od 6 do 28 listopada 2023 r. Efekt - Konsultacje dotyczące mediatyzacji religii, komunikowania religijnego; konsultacje dotyczące kierunków rozwoju badań nad komunikowaniem religijnym w kontekście wielowymiarowego kryzysu Kościoła.
- Udział w sesji naukowej „Surging Nationalism in Hungary and Poland” i wygłoszenie wykładu *Surging Nationalism in Poland* w ramach **Berlin Seminar in Transnational European Studies**. Organizatorzy: Franklin College of Arts and Sciences and the Willson Center for Humanities and Arts at the University of Georgia, and the Nanovic Institute for European Studies at the University of Notre Dame, Berlin, 7 czerwca 2019 r.
- Udział w międzynarodowym kolokwium „The Future of Religious Faith from Central Eastern European Perspective” i wygłoszenie referatu *Media influenced faith. Polish Perspective* w ramach rekomendacji polskiej grupy badawczej, **Czech Christian Academy w Pradze**, 25 - 26 kwietnia 2017 r.
- Wizyta studyjna z ramienia **Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym w Edynburgu** i wygłoszenie wykładu *Jak zachować komfort życia w zmediatyzowanym świecie?* w ramach zadania *Badania potrzeb stymulujących rozwój organizacji polonijnych prowadzących działalność edukacyjną*, w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022 Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Edynburg, 2 października 2022 r.

- Realizacja grantu *Kreatywny Twórca Przyszłości. Być sprytniejszym od chatbota* Nauka dla Społeczeństwa II, MEiN, kierownik projektu. Wizyta studyjna w **Department of Psychology, Loyola Marymount University**, Los Angeles, USA, zaplanowana na wrzesień 2024 r.
- Realizacja grantu *Kreatywny Twórca Przyszłości. Być sprytniejszym od chatbota* Nauka dla Społeczeństwa II, MEiN, kierownik projektu. Wizyta studyjna w **The University of British Columbia**, Kanada, zaplanowana na wrzesień 2024 r.
- **Publikacje niewchodzące** w skład osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, po obronie rozprawy doktorskiej:

Monografie:

1. R. J. Pastwa, *Ekologia w komunikowaniu religijnym. Tematyka ekologiczna na łamach głównych katolickich tygodników opinii w Polsce w kontekście ogłoszenia encykliki Laudato si'*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2020 r. ISBN 978-83-730-6938-1.
2. R. J. Pastwa, M. Łuka. *Pedagogiczne i medioznawcze aspekty przeciwdziałania przemocy. Z doświadczenia Katolickiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2020. ISBN 978-83-7306-974-9.
3. R. J. Pastwa. *W imię postępu i przetrwania. Początki polskiej bioetyki inspiracji personalistycznej na tle rozwoju bioetyki amerykańskiej*. wyd. I, Wydawnictwo Marek Derewecki, Kęty 2015, ISBN 978-83-64408-83-0.

Redakcja naczelną publikacji naukowej:

Red. R. J. Pastwa, *Media w dobie pandemii Covid-19*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2021, ISBN 978-83-8061-980-7.

Artykuły naukowe:

1. R. J. Pastwa and Beata K. Obsulewicz (2023). *Sympathy in the Works of Maria Konopnicka – a Category Originating in the Gospel or an Example of a Secularised Attitude to Social Relations*, „Perspektywy Kultury”, 39, 4(2022), s. 261-282. ISSN 2081-1446.
2. R. J. Pastwa, and Danuta Grzesiak-Witek, *Inspiracje religijne w odbudowywaniu języka osób z afazją a potrzeba wrażliwości w komunikowaniu religijnym. Kultura – Przemiany – Edukacja Tom IX*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2021, s. 248-258. ISSN 2300-9888.
3. R. J. Pastwa, Facebook Profiles of Major TV News Stations in Poland on June 4, 2019, „Roczniki Nauk Społecznych” 2(2020), s. 29-43. ISSN 0137-4176.

4. R. J. Pastwa, *Media visibility after death on the example of Chris Cornell and his official Facebook fanpage*, „Kultura - Media - Teologia”, 2019 (38) nr 3, s. 8-24. ISSN 2081-8971.
5. R. J. Pastwa, *Mediatyzacja instytucji Kościoła i strategia personalizacji w kontekście zjawiska prywatyzacji wizerunku księdza na Facebooku*. „Biuletyn Edukacji Medialnej” 2(2018) s. 82-97. ISSN 1733-0297.
6. R. J. Pastwa, *Fotografia jako jeden z czynników procesu medialnej kreacji rzeczywistości w „kulturze budowania na nieufności” i zaniku zdolności do uprawiania dialogu. Refleksje na przykładzie dziennikarstwa prasowego*. „Zeszyty Naukowe KUL” 60 (2018), nr 1 (241) s. 283-295. ISSN 0044-4405.
7. R. J. Pastwa, *Zaufanie w kryzysie, czyli „kultura budowania na nieufności”. Próba analizy zjawiska na podstawie „2017 Edelman Trust Barometer” z uwzględnieniem odniesienia do mediów*, „Roczniki Nauk Społecznych”, 2017 r., T.9 (45), nr 3, s. 155-166. ISSN 0137-4176.
8. R.J. Pastwa, *Rola edukacji seksualnej i profilaktyki w przypadku zachorowania na raka szyjki macicy i AIDS*, „Roczniki Nauk o Rodzinie” 3(2011), s. 107-123. ISSN 2081-2078.
9. R. J. Pastwa, *Obchody Roku Marii Konopnickiej w Żarnowcu*, „Colloquia Litteraria” 2/2022, Wydawnictwo UKSW, s. 199- 210. ISSN 1896-3455.
10. R. J. Pastwa, *Gdy Kościół stracił wizję. Przyszłość wiary w Europie Środkowo-Wschodniej*, „Więź” 2(2017), s. 115-123. ISBN 978-83-65424-18-1.
11. R.J. Pastwa, *Przyszłość wiary religijnej w Europie środkowo-wschodniej. Sprawozdanie z kolokwium „The Future of Religious Faith from Central-Eastern European Perspective” w Pradze 25-26 kwietnia 2017 r.*, „Roczniki Nauk Społecznych” 9 (45) 2017 nr 1, s. 167-169. ISSN 0137-4176.
12. R. J. Pastwa, *Poezje są jak świętyń barwne szyby!*, „Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Literacka”, 44 (2023), s. 329-335. ISSN 1233-8680.
13. R. J. Pastwa, *Pewność wiary w „płynnym” świecie* [Arcybiskup Stanisław Budzik: „Spotkania z Katechizmem Kościoła Katolickiego” – cz. I „Wierzę w Boga Ojca”, cz. II „Ufam Synowi Bożemu”, cz. III „Kocham dzieło Ducha Świętego”], „Akcent” 3(2018), s. 153-156. ISSN 0208-6220.
14. R. J. Pastwa. *Zygmunt Bauman. Retrotopia. Jak rządzi nami przeszłość*, przekład: Karolina Lebek, Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa 2018, ss. 301. „Zeszyty Naukowe KUL” 61 (2018), nr 3 (243), s. 349-353. ISSN 0044-4405.
15. R. J. Pastwa, H. Duda, *Odjaniepawlanie [Dejohnpaulisation] as a Specific Phenomenon of (Post)religious Life in Poland. A Language and Media Context*, „Respectus Philologicus”, ISSN 1392-8295, [złożony do druku].
16. R.J. Pastwa, *Komunikowanie (post)religijne. Próba analizy w oparciu o koncepcję postsekularyzmu J. Habermasa*. „Roczniki Filozoficzne”, ISSN 2450-002X [złożony do druku].

Rozdziały w książkach, materiały pokonferencyjne

1. R. J. Pastwa, *Apateizm jako jedna z konsekwencji mediatyzacji religii? Kościół rzymskokatolicki w Polsce wobec wyzwań współczesności - wybrane refleksje*, w: Polska, Europa i świat w dobie wielowymiarowych kryzysów, red. A. Łukasik -Turecka, Wydawnictwo SAWP KUL, Lublin 2023, s. 99-114. ISBN 978-83-964156-9-1.
2. R. J. Pastwa, *Wszystkożerność leniwego odbiorcy mediów w świecie minimalnej wybredności. Próby przewyciężenia depersonalizacji*, w: Pulchrum et Communicatio, Księga Jubileuszowa Profesora Karola Klauzy, red. A. Wójciszyn-Wasil, M. J. Gondek, D. Wadowski. Wydawnictwo KUL, Lublin 2018, s. 179-190. ISBN 978-83-8061-562-5.
3. R. J. Pastwa, *Od kultury nieufności i cancel culture do konieczności z(budowania) nowego modelu integracyjnego. Refleksje na progu postpandemicznego świata*, w: red. R. J. Pastwa, Media w dobie Covid-19, Wydawnictwo KUL, Lublin 2021, s. 125-140. ISBN 978-83-8061-980-7.
4. R. J. Pastwa, J. Szulich-Kałuża. 2021. *Wstęp*, w: Media w dobie Covid-19, Wydawnictwo KUL, s. 7-12. ISBN 978-83-8061-980-7.
5. R. J. Pastwa, *Bioetyka w perspektywie kultury zmediatyzowanej*, w: *Wybrane zagadnienia z medycyny spersonalizowanej*, red. P. Goliszek, A. Kiciński, J. Kocki, Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa KUL, Lublin 2019, s. 79-98. ISBN 978-83-956633-2-1.
6. R. J. Pastwa, *An individual in the world of total communication – in other words, everyday reality of the contemporary nomads in the reality based on distrust*, w: *Communication, Education, Culture*. Edited by: Monika Podkowińska. University of Presov, Presov 2018 r., s. 185-204. ISBN 978-80-555-2024-7.
7. R. J. Pastwa, *Warsztat dziennikarza w czasopiśmie katolickim na przykładzie „Lubelskiego Gościa Niedzielnego”*, w: *Różnorodność kompetencji medialnej nadawców*, red. J. Szulich-Kałuża, M. Sławek-Czochra, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, s. 51-57. ISBN 978-83-8061-198-6.

Podręcznik

R. J. Pastwa, Podręcznik z zakresu edukacji medialnej dla szkół polonijnych „Młody człowiek w roli odbiorcy i twórcy przekazów medialnych”. PDF. Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022. Projekt „Szkoła dobrej jakości” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja, 2022 r.

Członkostwo w redakcji czasopisma naukowego:

Członek redakcji czasopisma naukowego *Tempus*. ISSN 2956-8811, e-ISSN: 2956-8803
<https://czasopisma.uph.edu.pl/temp/about/editorialTeam>

Publikacje literackie:

Moja działalność literacka jest uzupełnieniem aktywności naukowej i zawodowej. Inspirowana jest przemianami zachodzącymi w obszarze religii i społeczeństwa. Również na tym poziomie dostrzegalna jest ewolucja w refleksji nad rolą i znaczeniem religii w kulturze. Pierwsze publikacje literackie wynikały z doświadczenia pracy duszpasterskiej i zaangażowania w profilaktykę chorób nowotworowych, kolejne związane były z doświadczeniem medialnym i dziennikarskim, stanowiły refleksję nad procesami komunikowania we współczesnej kulturze, poszukiwania nowoczesnej formy dla komunikowania religijnego. Zarówno w zbiorach poezji, dzienniku o charakterze reporterskim, zbiorze felietonów dziennikarskich oraz w powieści podjąłem refleksję nad przyszłością religii w kontekście procesów sekularyzacyjnych i przemian kulturowych.

1. *Zgrzyt*, Wydawnictwo Naukowe EPISTEME, Lublin 2022. ISBN 978-83-67049-63-4
2. *Osoby, wydarzenia, opinie*, Wydawnictwo Gaudium, 2020. ISBN 978-83-7548-363-5
3. *Zrost. Słowami przedstawiony fragment mojego życia z wnętrza Lublina*, Petit, Lublin 2019, ISBN 978-83-65133-34-2.
4. *Ipilimumab*, Centrum Spotkania Kultur, Lublin 2019, ISBN 978-83-65028-00-6.
5. *Pokój mojej samotności*, Black Unicorn, Jastrzębie Zdrój 2011, ISBN 978-83-7732-083-9.
6. *Razem z Mamą*, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2011, ISBN 978-83-61199-49-6.
7. *Za drugą bramą*, Wydawnictwo-Bractwo Księdza Stanisława Zielińskiego, Kraśnik 2010, ISBN 978-83-928006-2-0.
8. *Pan Kiciuś na wakacjach*, Wydawnictwo Bractwo ks. Stanisława Zielińskiego, Kraśnik 2010, ISBN 978-83-928006-4-4.
9. *Pan Kiciuś*, Wydawnictwo Bractwo ks. Stanisława Zielińskiego, Kraśnik 2009, ISBN 978-83-928006-3-7.
10. *Nadchodzi nic*, Novae Res, Gdynia 2024. Premiera zaplanowana na lipiec 2024 r. Fragmenty powieści oraz zapowiedź premiery zostały opublikowane w kwartalniku „Akcent” 2(2024) s. 31-44.

Wystąpienia na międzynarodowych konferencjach naukowych :

1. Wygłoszenie referatu: *Od komunikacji religijnej do post-religijnej. Analiza na podstawie zawartości serwisu „Kurier Wileński”* na konferencji międzynarodowej na Vytauto Didžiojo Universiteto Švietimo Akadēmija, Wilno 15 września 2023 r.
2. Wygłoszenie referatu: *A World without crime – the end of the media? Between utopia and dystopia*, w ramach Międzynarodowej Konferencji Naukowej Utopias & Dystopias in the face of contemporary social fears and hopes, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Organizatorzy: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, CO-Organizers: University Degli Studi Di Perugia, UMCS, 1-2 czerwca 2023 r.

3. Wygłoszenie referatu: *Kategoria cielesnego współodczuwania (somatic sympathy) a twórczość Marii Konopnickiej. Zarys problematyki*, podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Maria Konopnicka–Życie–Dzieło i Duch”, 21-22 października 2022 r., Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu - Dar Narodowy 1903.
4. Wygłoszenie referatu: *Somatic sympathy - the need for a new model of integration in a mediatized World* w ramach międzynarodowej konferencji naukowej New Media Pedagogy 2022: research trends, methodological challenges and successful implementations, październik 2022 r., Università di Macerata and Jagiellonian University in Kraków, (j. angielski).
5. Wygłoszenie referatu: *Aktor polityczny czy lider religijny? Wypowiedzi papieża Franciszka w sprawie wojny w Ukrainie – agendy polityczna i religijna* w ramach V Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Język ukraiński i sfera sacrum”. Organizator: Ministerstwo Edukacji I Nauki Ukrainy, Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza, Instytut Ukraińskich Studiów Uniwersytetu Preszowskiego na Słowacji, 20 października 2022 r., Czerniowce.
6. Wygłoszenie referatu: *Jak zachować komfort życia w zmediatyzowanym świecie?* na konferencji międzynarodowej „Jak pozyskujemy i tworzymy wiedzę we współczesnym świecie?”, 2 października 2022 r., Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym, Edynburg.
7. Wygłoszenie referatu: *Odjaniepawlić. Modernistyczny ostracyzm z perspektywy medioznawczej i lingwistycznej* na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Język – Media – Religia”, dr Rafał Pastwa, dr hab. Henryk Duda, prof. KUL, 25 czerwca 2022 r., KUL.
8. Wygłoszenie referatu: *Mediatyzacja religii - a zjawisko „unieważniania” Kościoła rzymskokatolickiego w życiu publicznym w Polsce. „VII Międzynarodowa Konferencja Media-Biznes-Kultura. Pomorze 2021”*, 14-15 października 2021 r., Uniwersytet Gdański.
9. Wygłoszenie referatu: *Mediatyzacja religii a zjawisko apateizmu* podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Mediatyzacja sfery publicznej i prywatnej”, 17-18 czerwca 2021 r., UMCS.
10. Prezentacja i prowadzenie warsztatu: *Stanisław Lem i jego twórczość we współczesnej, zmediatyzowanej kulturze* podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Oświatowej dla nauczycieli języka polskiego i przedmiotów ojczyстых, MZS, Fundacja Wolność i Demokracja, 5 grudnia 2021 r., Warszawa.
11. Wygłoszenie wykładu: *Zjawisko polaryzacji i przemocy w dobie nowych mediów* podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Człowiek w kręgu współczesnej kultury”, 21 listopada 2019 r., Zamość.

12. Wygłoszenie referatu: *Medialna kreacja rzeczywistości a przyszłość Europy* podczas „8th Eastern Europe Initiatives Congress”, Uniwersytet Przyrodniczy, 23-24 września 2019 r. Lublin.
13. Wygłoszenie wykładu: *Surging Nationalism in Poland*, podczas sesji „Surging Nationalism in Hungary and Poland” w ramach Berlin Seminar in Transnational European Studies. Organizatorzy: Franklin College of Arts and Sciences and the Willson Center for Humanities and Arts at the University of Georgia, and the Nanovic Institute for European Studies at the University of Notre Dame,. 7 czerwca 2019 r., Berlin (j. angielski).
14. Wygłoszenie referatu: *Rola mediów w kształtowaniu poczucia bezpieczeństwa obywateli oraz w kreowaniu rzeczywistości zagrożenia na przykładzie prasy*. podczas konferencji międzynarodowej „Kulturowe Uwarunkowania Bezpieczeństwa Narodowego”. Lublin 15-16 listopada 2016 r. Organizatorzy: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wojskowa Akademia Techniczna, Lwowski Uniwersytet Bezpieczeństwa Życia.
15. Wygłoszenie referatu: *Media influenced faith. Polish Perspective* w ramach rekomendacji polskiej grupy badawczej w ramach międzynarodowego kolokwium w Pradze: „The Future of Religious Faith from Central Eastern European Perspective” 25 - 26 kwietnia 2017 r. (j. angielski).

Prowadzenie panelu na konferencji międzynarodowej:

Prowadzenie panelu: *Kościół katolicki wobec wyzwań współczesności* podczas Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Polska, Europa i świat w dobie wielowymiarowych kryzysów” w ramach cyklu Forum Obywatelskie, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin 29 listopada 2022 r.

Wystąpienia na krajowych konferencjach naukowych:

1. Wygłoszenie referatu: *Potrzeba edukacji medialnej w kontekście przeciwdziałania przemocy i przemocy w sieci*, podczas 15. Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Współczesne Media 15. Nadawca – Odbiorca – Użytkownik”. UMCS, 18-19 kwietnia 2024 r.
2. Wygłoszenie referatu: *Edukacja cyfrowa i edukacja do komunikacji w kontekście przeciwdziałania przemocy i przemocy w sieci*, podczas XII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Media a edukacja. W służbie człowiekowi”, 14-15 marca 2024 r. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu.
3. Wygłoszenie referatu: *Etyczne i komunikacyjne wyzwania w transplantologii*, podczas konferencji „Transplantologia Lubelska 2024”, 25 stycznia 2024 r. Uniwersytet Medyczny w Lublinie.

4. Wygłoszenie referatu: *Pacjent psychiatryczny jako osoba. Próba analizy w oparciu o wybraną literaturę XIX w. oraz współczesne deklaracje etyczne towarzystw psychiatrycznych* podczas Konferencji „Obchody 120. Rocznicy Daru Narodowego dla Marii Konopnickiej i przyjazdu autorki Roty na Podkarpacie”, Żarnowiec, 25 listopada 2023 r.
5. Wygłoszenie referatu: *Specyfika komunikowania religijnego w Polsce w dobie interpandemii* podczas III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Bezpieczeństwo Zdrowotne: polityka, medycyna, komunikacja cz. 2 świat po pandemii Covid -19”, 15 czerwca 2023 r., UMCS
6. Wygłoszenie referatu: *Aktor polityczny czy przywódca duchowy? Komunikowanie religijne w dobie współczesnych wyzwań* w ramach konferencji „Współczesne media 14. Dziennikarstwo w czasach kryzysów”, UMCS, Lublin 20-21 kwietnia 2023 r.
7. Wygłoszenie referatu: *Zofia Przewłocka. Epilog* podczas Sympozjum Naukowego „Obchody 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego”, Warszawa 25 stycznia 2023 r., Muzeum Niepodległości w Warszawie.
8. Wygłoszenie referatu: *Mediatyzacja religii jako element stopniowej sekularyzacji*, „Współczesne Media 13. Dziennikarstwo jakościowe”, 27-28 kwietnia 2022 r., UMCS.
9. Wygłoszenie referatu: *Komunikowanie religijne Jana Pawła II podczas pielgrzymki do Ukrainy – analiza wybranych tekstów w perspektywie trwającej wojny w Ukrainie*, w ramach Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Odpowiedzialność użytkowników mediów za bezpieczeństwo w nieprzewidywalnym świecie”, 12-13 maja 2022 r., KUL.
10. Wygłoszenie referatu: *Od kultury nieufności i cancel culture do konieczności z(budowania) nowego modelu integracyjnego*. Konferencja Aktywna Lubelszczyzna. Nowe FIO. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; Centrum Wolontariatu w Lublinie, 13 sierpnia 2021 r., KUL.
11. Wygłoszenie referatu: *O szczepionkach przeciw COVID-19 na łamach najpopularniejszego tygodnika opinii w Polsce* podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej w ramach IX Studenckich Spotkań Komunikacji, 14 maja 2021 r., KUL.
12. Wygłoszenie referatu: *Język Kościoła w Polsce a język mediów o polskim Kościele* podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Współczesne Media 12. Współczesne dyskursy medialne”, 23 kwietnia 2021 r., UMCS.
13. Wygłoszenie referatu: *Wartości (treści) humanistyczne i personalistyczne w przekazie medialnym w czasie pandemii* podczas webinarium „Unia Europejska w dobie Covid-19: perspektywa humanistyczno-filozoficzna i teologiczna” – organizowanym przez: KUL, Fundacja Konrada Adenauera w Polsce, Instytut Europy Środkowej w Lublinie oraz „Team Europe”, 30 marca 2021 r., KUL.
14. Wygłoszenie referatu: *Pandemia Covid-19 na łamach „Tygodnika Powszechnego” w 2020 r.* w ramach IV Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Język a Media. (R)ewolucja języka i komunikacji we współczesnych mediach w dobie

pandemii” 18 - 19 marca 2021 r., Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

15. Wygłoszenie referatu: *Komunikowanie religijne na przykładzie oficjalnych wypowiedzi biskupów katolickich w Polsce w dobie pandemii koronawirusa*, podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Kościoł w dobie koronawirusa. Aspekt teologiczno-praktyczny”, 29 października 2020 r, Uniwersytet Szczeciński,
16. Wygłoszenie referatu: *(Dis)trust takes the lead? Media w dobie pandemii koronawirusa*, podczas II Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Media i Komunikacja Społeczna. Media wobec pandemii i innych zagrożeń”, 27-28 listopada 2020 r., Uniwersytet Jagielloński
17. Wygłoszenie referatu: *Komunikat, oświadczenie, milczenie, dystans? Komunikowanie religijne w sytuacji kryzysowej na przykładzie Kościoła katolickiego w Polsce po wyroku Trybunału Konstytucyjnego 22 października 2020 r. podczas VI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej z cyklu „Polski System Medialny w Okresie Zmian”*, 1 grudnia 2020 r., Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.
18. Wygłoszenie referatu: *Kultura nieufności - przyczyną rozpadu struktur społecznych i osłabienia siły oraz znaczenia mediów* podczas VIII Lubelskich Spotkań Antropologicznych: „Pomiędzy cynizmem a naiwnością. Ku kulturze zaufania”. Organizatorzy: Instytutu Socjologii KUL i Polskie Towarzystwo Socjologiczne, 10 kwietnia 2019 r., KUL.
19. Wygłoszenie referatu: *Transformacja ustrojowa lat 1988-1990 oraz jej pamięć* w ramach konferencji naukowej „Transformacje w Europie Środkowej i Wschodniej”, 11 czerwca 2019 r., IPN o. Lublin.
20. Wygłoszenie referatu: *Obraz kampanii wyborczej do PE na łamach katolickich tygodników opinii „Gość Niedzielny” i „Tygodnik Powszechny”* podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Kampania i wybory do Parlamentu Europejskiego: przebieg, wyniki, konsekwencje”, 14 czerwca 2019 r., KUL.
21. Wygłoszenie referatu: *Komunikacja jako podstawowy warunek kultury dialogu. Perspektywa medialna i biomedyczna* podczas I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej „Komunikacja – wyzwaniem współczesnej medycyny”. Uniwersytet Medyczny w Lublinie, 2 listopada 2015 r., Lublin.
22. Wygłoszenie referatu: *Zagrożenia z perspektywy dziennikarza prasowego* podczas III Dnia Dziennikarza. „Dziennikarz w sytuacji zagrożenia”, 5 kwietnia 2017 r., KUL.
23. Wygłoszenie referatu: *Fotografia jako jeden z czynników procesu medialnej kreacji rzeczywistości w „kulturze budowania na nieufności”* podczas konferencji “Przestrzenie komunikacji wizualnej - nowe odsłony”, 6 czerwca 2017 r., KUL.
24. Wygłoszenie referatu: *Nie tylko we własnym imieniu. Analiza wybranych kont polskich księży na Facebooku* podczas II Ogólnopolskiej Konferencji „Wartość z Biznesie”. Rozwój biznesu z perspektywy społecznej z uwzględnieniem etyki. Medialny

i eklezjalny obraz pracy, uczciwości i odpowiedzialności, 20 kwietnia 2018 r., Politechnika Lubelska.

25. Wygłoszenie referatu: *Nieufność jako główny efekt mediatyzacji* podczas Ogólnopolskiej Jubileuszowej Konferencji Naukowej „Jakie Media?”, 14-15 listopada 2018 r., Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej KUL.
26. Wygłoszenie referatu: *Zjawisko mediatyzacji i personalizacji instytucji Kościoła jako narzędzie budowania wiarygodności podczas* w ramach konferencji: „Rzeczpospolita Polska 1918-2018. Historia, Geopolityka, Bezpieczeństwo”, organizowanej przez Instytut Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych KUL, Fundację Konrada Adenauera w Polsce, Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”, Stowarzyszenie Edukacji i Badań Międzynarodowych ERIA, 20 listopada 2018 r., KUL.
27. Udział w Debacie Nowej Konfederacji „Państwo-Kościół”: Terlikowski, Chrzczonowicz, Piekutowski, Pastwa. Debata sfinansowana przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków #PROO na lata 2018-2030, 5 grudnia 2019 r., Lublin.

Udział w Kongresie Naukowym

1. Wygłoszenie wykładu: *Medialne i pozamedialne przyczyny radykalnego spadku religijności najmłodszych Polaków a przejawy cancel culture wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce* podczas VI Kongresu Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, 23 września 2022 r., Gdańsk.
2. Wygłoszenie wykładu: *Polaryzacja społeczna i medialna jako osłabienie siły i skuteczności mediów w dobie kultury nieufności* podczas V Kongresu Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, 21 września 2019 r., Warszawa.

Recenzje artykułów: (26)

- Recenzja artykułu naukowego *Kształtowanie postaw wobec uchodźców z Ukrainy w katolickich tygodnikach opinii „Gość Niedzielny” i „Niedziela” w pierwszych 100 dniach wojny na Ukrainie - analiza porównawcza*, Colloquia Ottoniana ISSN 1731-0555.
- *Mediatization Cartography: Two Questions for Mediatization of Religion in Central and Eastern Europe*, Mediatization Studies, ISSN: 2451-1188.
- Recenzja siedmiu artykułów do numeru tematycznego „Roczniki Kulturoznawcze” nr 2, t. 15 (2024), ISSN 2082-8578, eISSN 2544-5219.
- Recenzja trzynastu artykułów do numeru tematycznego „Roczniki Kulturoznawcze” nr 1, t.14 (2023) (numer w języku angielskim), ISSN 2082-8578, eISSN 2544-5219.

- Recenzja artykułu naukowego *Denial and Fear: Psychological analysis of Information of Covid-19 in Czech Conservative Catholic Journal*, "Open Theology", ISSN 2300-6579.
- Recenzja artykułu naukowego *Język i nowe media w dobie postprawdy – ujęcie teleepistemologiczne*, "Ethos", ISSN 0860-8024; e-ISSN 2720-5355.
- Recenzja artykułu naukowego *Pionier francuskiego kaznodziejstwa radiowego – Pierre Lhande SJ (1877-1957)*, Kultura-Media-Teologia UKSW, ISSN 2081-89-71.
- Recenzja artykułu naukowego „*Metafory ciszy w przekazach mediów audialnych podczas pandemii COVID-19*”, „Roczniki Kulturoznawcze” KUL, ISSN 2082-8578, eISSN 2544-5219.

5. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

A) osiągnięcia dydaktyczne

Od października 2019 r. podstawowym moim miejscem zatrudnienia jest Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, na którym prowadzę regularne zajęcia dydaktyczne: wykłady, warsztaty, ćwiczenia, konwersatoria. Moje doświadczenie dydaktyczne ma wpływ na kształcenie młodych kadr w zakresie nauk o komunikacji społecznej i mediach, z uwzględnieniem komunikowania religijnego, komunikowania w obszarze biomedycyny, etyki dziennikarskiej i przeciwdziałania przemocy. Tematyka prowadzonych przeze mnie zajęć w języku polskim i angielskim jest odzwierciedleniem ewolucji badań, a ponadto bogatego doświadczenia zawodowego, w tym doświadczenia medialnego i dziennikarskiego. Pragnę w tym miejscu podkreślić swój udział w procesach dydaktycznych, w szczególności w prowadzeniu wykładu poświęconego relacji instytucji Kościoła rzymsko-katolickiego do mediów, konwersatoriów poświęconych mediom religijnym, warsztatów dotyczących wizerunku i wiarygodności instytucji religijnych a także ich liderów oraz seminarium licencjackiego dla kierunku w języku angielskim, w trakcie których studenci przygotowywali pod moim kierunkiem prace z zakresu komunikacji i mediów. Poniżej tytuły przedmiotów prowadzonych przeze mnie na uczelniach w latach 2014–2024.

Wydział Nauk Społecznych KUL, kierunek Dziennikarstwo i komunikacja społeczna

- Marketing medialny (warsztaty)
- PR w erze social i mobile media (wykład)
- Psychologia mediów (ćwiczenia)
- Psychologia mediów (wykład)
- Rzecznik prasowy: jego rola i technika działania (konwersatorium)
- Znak i symbol w komunikacji społecznej (wykład)
- Ekonomika mediów (konwersatorium)
- Marketing i promocja (ćwiczenia)

- Marketing i promocja (wykład)
- Funkcjonowanie agencji PR/ reklamowej (konwersatorium)
- Journalistic genres (wykład)
- Protokół dyplomatyczny w pracy dziennikarza (wykład)
- Journalistic genres: press (ćwiczenia)
- PR w erze social i mobile media (wykład)
- Analiza dyskursu medialnego (wykład)
- Creative writing (wykład)
- Creative writing (konwersatorium)
- Photography workshop (warsztaty)
- Photography in media (konwersatorium)
- Współczesne trendy marketingowe (konwersatorium)
- Społeczno - psychologiczne aspekty komunikacji w cyberprzestrzeni (wykład)
- Etyka dziennikarska (konwersatorium)
- Kościół katolicki a media (wykład)
- Religious media (konwersatorium)
- Seminar project (seminarium)
- Bachelor seminar (seminarium)

Wydział Nauk Humanistycznych KUL, kierunek Humanistyka cyfrowa

- Dziennikarstwo internetowe (warsztaty)
- Fotografia w cyberprzestrzeni (warsztaty)
- Medialna kreacja rzeczywistości (konwersatorium)

Wydział Nauk Społecznych KUL, kierunek Stosunki międzynarodowe

Komunikowanie społeczne (wykład)

Wydział Nauk Społecznych KUL, kierunek Bezpieczeństwo narodowe

Komunikowanie społeczne i polityczne (ćwiczenia)

Kurs Formacji Biblijnej KUL

Biblijne aspekty bioetyki personalistycznej

Okręgowa Izba Lekarska w Lublinie/Komisja Kształcenia Medycznego

Skasifikowane zbiory zasad bioetycznych, elementy komunikacji w biomedycynie

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie

Komunikacja interpersonalna – MBA w Administracji Publicznej

Promotor prac licencjackich – Bachelor Seminar Journalism

- Oliwia Justyna Szczepańska, *The Image of Jeffrey Dahmer as the Serial Killer in Popular Culture*

- Adam Piotr Szymański, *The image of cultural institution on TikTok based on account of National Museum in Warsaw*
- Nwachukwu Obinwanne Uzonna, *The Image of War in Ukraine on Nigerian Media on Example "Punch" And "ThisDay" Newspapers*

Zrecenzowałem ponadto kilkanaście prac licencjackich i magisterskich powstałych w Instytucie Dziennikarstwa i Zarządzania KUL na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna.

Pozostałe wykłady:

- Wygłoszenie wykładu: *We Remember. A Reflection on the Shoah. Postmemory and Media* w ramach konwersatorium objazdowego po Polsce dla studentów University of Richmond, USA; 13 marca 2019 r.
- Wygłoszenie wykładu *Fear Of Missing Out* w ramach VI Warsztatów „Książka z plecaka” na KUL, 9 listopada 2020 r.
- Wygłoszenie wykładu *Polaryzacja mediów jako osłabienie ich siły i wiarygodności. Zadania odbiorców i użytkowników mediów* w ramach VII Warsztatów „Książka z plecaka” na KUL, 29 lutego 2020 r.
- Wygłoszenie wykładu *(Nie)ufność w społeczeństwie pluralistycznym i zmediatyzowanym* na kierunku Humanistyka Cyfrowa KUL w ramach przedmiotu infoetyka, 27 października 2020 r.
- Wygłoszenie wykładu w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 i II Liceum Ogólnokształcącym we Włodawie *Współpraca czy rywalizacja? Jakość życia w zmediatyzowanym świecie*, Włodawa 19 października 2022 r.
- Prowadzenie warsztatu dla studentów kierunku Filologia Polska *Nowa kultura – aspekty prawne w instytucjach kultury*. Treścią warsztatów była analiza Ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, 14 marca 2023 r.
- Wygłoszenie wykładów i prowadzenie konwersatoriów w ramach stażu naukowego na UMCS: e-marketing (wykład); seminarium (cancel culture); konwersatorium (mediatyzacja), listopad 2023 r.
- Wygłoszenie wykładu: *Edukacja medialna a przeciwdziałanie przemocy i przemocy w sieci*, Lubelska Akademia Solidarności, 06 stycznia 2024 r, Lublin.

Działalność odczytowa:

- Odczyt *Poza granice humanizmu*, 18 maja 2023 r. Muzeum Narodowe w Lublinie - Muzeum Prusa w Nałęczowie.

- Odczyt *Literatura–współczucie–współczesność*, Regionalne Centrum Kształcenia Ustawicznego, 16 listopada 2022 r., Puławy.
- Odczyt *Komunikowanie religijne na przykładzie „Itinerarium” Mieczysława Puzewicza*, Lublin 2022 r.
- Odczyt *Od kultury nieufności i cancel culture do konieczności z(budowania) nowego modelu integracyjnego. Refleksje na progę postpandemicznego świata*. Narodowy Instytut Wolności, Centrum Wolontariatu, wrzesień 2021 r., Lublin.
- Odczyt *Media i literatura – współczesne konteksty i wyzwania*. Muzeum Narodowe w Lublinie - Muzeum Bolesława Prusa w Nałęczowie, wrzesień 2021 r.
- Odczyt *Człowiek w kontekście mediatyzacji religii, apateizmu i kultury niedebatowania*. Duszpasterstwo Środowisk Twórczych, 29 listopada 2021 r., Lublin.

B) osiągnięcia organizacyjne

Do najważniejszych swoich działań organizacyjnych zaliczam:

- Kurator Koła Naukowego Studentów Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej KUL od października 2019 - nadal.
- Organizacja Gali Nagrody AKLAUD (Akademicki Laur Dziennikarski), 24 maja 2024 r., UMCS.
- Współorganizacja XII Studenckich Spotkań Komunikacji *Informacja czy dezinformacja* i prowadzenie rozmowy z red. Dorotą Gawryluk z “Telewizji Polsat”, 17 maja 2024 r., KUL.
- Realizacja kampanii wizualnej i sesji fotograficznej z okazji obchodów Światowego Dnia AIDS w Lublinie na zlecenie AIDS Healthcare Foundation, 30 listopada 2023 r. i 01 grudnia 2023 r.
- Realizacja obsługi medialnej i sesji fotograficznej z Regionalnej Gali Wolontariatu w Lublinie, ACK Chatka Żaka UMCS, 01 grudnia 2023 r.
- Organizacja panelu *Problemy młodych osób z komunikacją. Narzędzia do skutecznego przewycięzania lęków społecznych*. Spotkanie z psychoterapeutką Anną Kaszubą ze Stowarzyszenie "AGAPE", 30 listopada 2023 r., KUL.
- Organizacja debaty ekspertów: *Sztuczna inteligencja – urojone lęki czy realne obawy* w ramach Jubileuszowej Konferencji Naukowej *Jaki Nadawca? Wpływ sztucznej inteligencji na media*, 23 listopada 2023 r., KUL.
- Współorganizacja Jubileuszowej Konferencji Naukowej *Jaki Nadawca? Wpływ sztucznej inteligencji na media*, 23-24 listopada 2023 r., KUL.
- Organizacja Gali Nagrody AKLAUD (Akademicki Laur Dziennikarski), 23 listopada 2023 r., KUL.

- Prowadzenie szkolenia „Zarządzanie kapitałem społecznym w trzecim sektorze”, Lublin, 18-19 listopada 2023 r. na zlecenie Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu.
- Prowadzenie warsztatu „Globalne znaczenie działań lokalnych. Wpływ konsumentów mediów na sukces działań” na zlecenie Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu, Lublin, 16 listopada 2023 r.
- Organizacja Gali wręczenia Nagród Angelus (Nagroda przyznawana jest co roku od 2005 w Lublinie. Inicjatywa powstała w duszpasterstwie środowisk twórczych), 6 października 2023 r., Teatr Stary w Lublinie.
- Współorganizacja I Światowego Kongresu Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą, Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego, 5-9 lipca 2023 r., Jachranka.
- Organizacja i prowadzenie seminarium naukowego *Media and Culture in Poland and the USA* z udziałem studentów University of Notre Dame w stanie Indiana (USA), 21 czerwca 2023 r., KUL.
- Organizacja XI Studenckich Spotkań Komunikacji *Dziennikarz i media w nieprzewidywalnym świecie* i dyskusji z red. Agnieszką Gozdyrą z “Polsat News”, 18 maja 2023 r., KUL.
- Współorganizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Polska, Europa i świat w dobie wielowymiarowych kryzysów* w ramach cyklu Forum Obywatelskie, 29-30 listopada 2022 r., KUL.
- Prowadzenie szkolenia „Jak towarzyszyć osobie umierającej? Aspekty etyczne i komunikacyjne w kontakcie z pacjentem hospicyjnym” – Lubelskie Towarzystwo Przyjaciół Chorych Hospicjum Dobrego Samarytanina, 15 listopada 2022 r.
- Organizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Odpowiedzialność użytkowników mediów za bezpieczeństwo w nieprzewidywalnym świecie*, 12-13 maja 2022 r., KUL.
- Prowadzenie szkolenia z zakresu komunikacji i strategii promocji w nowych mediach, Stowarzyszenie „Czajnia” 2022 r.
- Organizacja debaty *Spoleczne i medialne wyzwania w związku z kryzysem humanitarnym na granicy polsko-białoruskiej*, 27 października 2021 r., <https://radio.lublin.pl/2021/10/o-kryzysie-humanitarnym-na-granicy-z-bialorusia-debata-na-katolickim-uniwersytecie-lubelskim/?fbclid=IwAR2HHzil3z6dtuwJHZDTJW6EHbtL-zQGqZA3pdDdPLYkMiRAkTbqWGB-uE0>
- Organizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Media w dobie pandemii Covid-19*, 14 maja 2021 r., KUL.
- Organizacja spotkania z Krzysztofem Wiejakiem, redaktorem naczelnym „Dziennika Wschodniego”, październik 2019 r., KUL.

- Organizacja spotkania z dr. Juliuszem Braunem zatytułowane: *Czy media publiczne są jeszcze potrzebne?*, 21 listopada 2019 r., KUL.
- Prowadzenie spotkania promującego książkę: *Ocaleni z Zagłady* ks. Grzegorza Pawłowskiego – Jakuba Hersz Grinera. 14 maja 2019 r., Państwowe Muzeum na Majdanku.
- Organizacja Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej *Kościół, Media, Społeczeństwo w 20. rocznicę powstania Lubelskiego „Gościa Niedzielnego”*, 11 października 2018 r. KUL.
- Prowadzenie spotkania promującego książkę *Świadkowie wiary i miłosierdzia* ks. G. Pawłowskiego - Jakuba Hersz Grinera, 13 kwietnia 2018 r., Lublin.
- Prowadzenie spotkania promującego książkę *Sacrum i profanum* ks. Alfreda M. Wierzbickiego w Muzeum Lubelskim na Zamku, 29 listopada 2017 r., Lublin
- Prowadzenie spotkania autorskiego Szymona Hołowni i moderowanie dyskusji w Chełmskim Domu Kultury, Chełm, 12 października 2016 r. oraz prowadzenie spotkania autorskiego Szymona Hołowni i moderowanie dyskusji, Chełm, 7 lutego 2017 r.
- Prowadzenie spotkania z reżyserem filmów dokumentalnych *...bo jestem stąd i Wybaczyć wszelkie zło* - Grzegorzem Linkowskim w Centrum Kultury Filmowej w Chełmie. 10 marca 2016 r.
- Organizacja promocji książki *Transcendencja i naturalizm* abp. Józefa Życińskiego w Lublinie wspólnie z prof. Urszulą Piotrowską-Paprocką. Moderowanie panelu dyskusyjnego z udziałem prof. Anny Pajdzińskiej, prof. Piotra Gutowskiego i ks. prof. Alfreda Wierzbickiego oraz reż. Grzegorza Linkowskiego, 18 marca 2014 r.
- Organizacja i prowadzenie debaty *Święta nadziei czy beznadziei*. Filia nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lublinie. Moderowanie panelu dyskusyjnego z udziałem: ks. dr Stefan Batruch, o. dr Filip Buczyński, reż. Grzegorz Linkowski, 9 grudnia 2014 r.
- Przeprowadzenie wywiadów z: Justyną Steczkowską, Renatą Przemyk, Dawidem Podsiadło, Zbigniewem Wodeckim, Wojciechem i Piotrem Cugowskimi w wersji TV dla Chełmskiego Domu Kultury, rok 2014.
- Przeprowadzenie rozmowy *Świat jest większy. Z Andrzejem Stasiukiem rozmawia Rafał Jakub Pastwa*, Kultura Enter 2020/03 nr 95–96, ISSN 1689-7439. <https://kulturaenter.pl/article/rozmowa-swiat-jest-wiekszy/>
- Prowadzenie spotkania promującego kolejny tomu *Biblii Aramejskiej - Targum Neofiti I do Księgi Powtórzonego Prawa*. Organizatorzy: Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej „Gaudium” oraz Jeszywas Chachmej Lublin. 24 listopada 2021 r., Lublin.
- Prowadzenie spotkania promującego publikację/raport „Komunikacja Kościoła katolickiego w Polsce w okresie pandemii Covid-19. Raport z badań

interdyscyplinarnych, KUL, 07 lutego 2022. <https://lublin.gosc.pl/doc/7352883.Czy-Kosciol-w-Polsce-mogl-zachowac-sie-lepiej-w-początkowej>

Członkostwo i działalność społeczna w organizacjach jest wynikiem mojego doświadczenia zawodowego, posiadanych umiejętności oraz zainteresowań naukowych.

Członkostwo i działalność społeczna w organizacjach:

- Przewodniczący Zarządu Stowarzyszenia Działań Twórczych „Angelus”, od kwietnia 2023 – nadal
- Przewodniczący Kapituły Nagrody Angelus od kwietnia 2023 - nadal
- Fundacja dla Edukacji „POLIS” (członek Rady Fundacji) od 2023 - nadal
- Członek sekcji „Mediatyzacja” w ramach Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, od 2022 – nadal
- Członek Uczelnianej Komisji Etycznej ds. Badań Naukowych z Udziałem Ludzi, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, od 7 listopada 2022 r. do 28 maja 2024 r.
- Członek III Synodu Archidiecezji Lubelskiej, od 2021 - nadal
- Członek Zespołu Ekspertów KUL od 2020 - nadal
- Sekretarz komisji Kościoł w dialogu z kulturą III Synodu Archidiecezji Lubelskiej, luty 2020 – nadal
- Członek Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej od 2019 r. – nadal
- Członek sekcji „Komunikowanie religijne” w ramach Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, od 2019 – nadal
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy prezydencie Lublina (członkostwo) od 2018 - nadal
- Komisja Bioetyczna przy Okręgowej Izbie Lekarskiej w Lublinie (członek) - od 2018 – nadal
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym “AGAPE” (prezes; członek) – od 2012 – nadal
- Fundacja Za Bramą - od 2008 (prezes) - nadal

Udział w istotnych z punktu widzenia mediów i komunikacji społecznej szkoleniach, podnoszenie kompetencji i wiedzy:

- Szkolenie Rozwoju Kompetencji Cyfrowych. Certyfikat wydany przez Freeformers w imieniu Facebook., 28 marca 2019 r.
- Szkolenie z zakresu komunikacji na Instagramie prowadzone przez Warsztaty Kultury - Inkubator Kultury 10 listopada 2019 r.

- Szkolenie dla Osób Pierwszego Kontakt w okręgowych ośrodkach pomocy pokrzywdzonym przestępstwem oraz lokalnych punktach pomocy pokrzywdzonym przestępstwem z zakresu nowelizacji przepisów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy osobom pokrzywdzonym przemocą w rodzinie organizowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości, 18-20 listopada 2020 r. w Warszawie.
- Kondycja uczniów, nauczycieli i rodziców w aktualnej sytuacji lockdownu w kontekście przeciwdziałania depresji oraz przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym i przestępczym, 26 kwietnia 2021 r. Ministerstwo Sprawiedliwości, Fundusz Sprawiedliwości, Rzecznik Praw Dziecka, Liga NGO's.
- Zjawisko przemocy w rodzinie, sytuacja psychologiczna osób doznających przemocy oraz etapy pomagania tym osobom, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, Lublin 2021.
- „Jak nie rozmawiać z dzieckiem o świecie cyfrowym”, prowadzonym przez Niepubliczną Placówkę Kształcenia Ustawicznego „PBS Humlard”, Środa Wielkopolska, 04.01.2024 r.

Moje zaangażowanie w popularyzację nauki stanowi dopełnienie działalności naukowej i zawodowej.

C) osiągnięcia popularyzujące naukę:

- Wykonawca w projekcie XIX Lubelski Festiwal Nauki 2023 – „Nauka dla przyszłości”, finansowanego w ramach programu MEiN: Społeczna Odpowiedzialność Nauki II, wrzesień 2023 r.
- Wykonawca w realizowanym projekcie Fundacji WiD finansowanym przez MSZ, „Szkoła dobrej jakości” dla nauczycieli i uczniów szkół polonijnych w 2022 r.
- Wykonawca w realizowanym projekcie finansowanym przez MNiSW: „Udział najpopularniejszych tygodników opinii w Polsce w dynamice procesów sekularyzacji w latach 2019-2021” w ramach Regionalnej Inicjatywy Doskonałości, 2021-2022.
- Wykonawstwo w projekcie „Akademia Polonijnych Dziennikarzy Obywatelskich”, finansowanym ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą, 2021 r.
- Wykonawca w realizowanym projekcie finansowanym przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych: *Wizjonerzy. Między futurologią a wolnością człowieka*, 2021 r..
- Prowadzenie szkolenia *Content creator - kreatywne pisanie i obraz przyszłości*, Lubelska Szkoła Realna, 19 stycznia 2023 r. https://www.kul.pl/warsztaty-dla-uczniow-szkol-ponadpodstawowych,art_105591.html

- Realizacja szkoleń *Kreatywny Twórca Przyszłości* w ramach zadania „Sztuczna inteligencja – szansa czy zagrożenie. Cyberpsychologia pozytywna”, 22 września 2023 r.
- Wystąpienie podczas „Wielokulturowy Lublin Re:Union - porozmawiajmy o wielokulturowości Lublina”, Centrum Kultury, 03 lipca 2023 r., Lublin.
- Udział w programie „Lubelski Podcast Naukowy” Dziennikarstwo Przyszłości – wystąpienie na temat przyszłości dziennikarstwa, 01 lipca 2023 r., KUL. https://www.youtube.com/watch?v=gwtehw0Hi_A
- Prowadzenie warsztatu kreatywnego pisania w ramach XI Studenckich Spotkań Komunikacji *Dziennikarz i media w nieprzewidywalnym świecie*, 18 maja 2023 r., KUL.
- Prowadzenie wykładu: *Przejawy cancel culture w totalnie zmediatyzowanym świecie*, 17. Lubelski Festiwal Nauki, 23 września 2021 r., Lublin.
- Prowadzenie rozmowy z prof. Jerzym Bralczykiem *Język: granice i ograniczenia* w ramach cyklu Nauka bez granic podczas 17. Lubelskiego Festiwalu Nauki, Chatka Żaka UMCS, 21 września 2021 r.
- Wywiad poświęcony cancel culture i komunikowaniu religijnemu. *Dlaczego w Kanadzie płoną świątynie? Kościół płaci słoną cenę*. Z Rafałem Jakubem Pastwą rozmawia M. Gorostiza, <https://www.onet.pl/styl-zycia/kobietaxl/dlaczego-w-kanadzie-plona-swiatynie-kosciol-placi-slona-cene/0bnd8bw,30bc1058>, 23 lipca 2021 r.
- Komentarz, *Pandemia osłabiła nasze praktyki religijne*. Ks. dr Pastwa (KUL): *widac dystansowanie się od zinstytucjonalizowanych form religijności* dla EWTN Polska, <https://ewtn.pl/programy/family-news-service/pandemia-oslabila-nasze-praktyki-religijne-ks-dr-pastwa-kul-widac-dystansowanie-sie-od-zinstytucjonalizowanych-form-religijnosci/?fbclid=IwAR0gbsSsjPA5wIKcaGP63iHW1Gjo2d7pBSRWJtc6QaKC7nkFF9vPj73GBGY>
- Omówienie *Itinerarium. Podręcznika od Przyrody* ks. Mieczysława Puzewicza, wyd. Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu – Polihymnia Sp. z o. o., Lublin 2022 r., w: „Kultura Enter”, 20 czerwca 2022 r., ISSN 1689-7439.
- Raport. *Spółeczeństwo w kryzysie zaufania, na podstawie artykułu Kultura nieufności Rafał Pastwa*, „Roczniki Nauk Społecznych”, Tom 9(45), numer 3, 2017 w: „Kultura Enter” 2019/01 nr 87, ISSN 1689-7439.
- Rafał Pastwa, *Komunikowanie w kontekście zagrożenia wirusem HIV*, „Curate”1/2020 s. 26-27, ISSN 2450-3037
- Rafał Pastwa, *We should care for the future of Christianity in the East-central Europe*, <http://lublin.gosc.pl/doc/3874473.We-should-care-for-the-future-of-Christianity-in-the>

- Rafał Pastwa, *Powinniśmy zadbać o przyszłość chrześcijaństwa w Europie Środkowo-Wschodniej*, <http://lublin.gosc.pl/doc/3841406.Powinnismy-zadbac-o-przyszlosc-chrzescijanstwa-w-Europie>
- *Nasz świat jest wart powrotu. Z ks. Rafałem Pastwą rozmawia Wojciech Kudyba*, Colloquia Litteraria 2(2023), s. 143-148, ISSN: 1896-3455
- R. J. Pastwa, *Czy media publiczne są nam jeszcze potrzebne*, „Kultura Enter” 3(2020), http://kulturaenter.pl/article/media-czy-media-publiczne-sa-nam-jeszcze-potrzebne/?fbclid=IwAR30fnSoSZI5gFrX3AcyfZ7PleJtTiuXomOQmW-TFjHp_L0dg6w_vun32aU, ISSN 1689-7439.

6. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Działalność medialna i dziennikarska

Praktyczne i teoretyczne zaangażowanie w działalność medialną i dziennikarską rozpocząłem na czwartym roku studiów magisterskich poprzez dołączenie do redakcji kwartalnika Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Lublinie „Itinerarium” ISSN 1732-0909. Brałem również czynny udział w powołaniu i organizacji pracy redakcji tego czasopisma. Kwartalnik był dystrybuowany do wszystkich parafii archidiecezji lubelskiej, a także do wybranych instytucji kultury i nauki. Dominującym gatunkiem dziennikarskim mojej działalności w tamtym okresie był wywiad. Rozmawiałem z przedstawicielami świata nauki i kultury oraz liderami religijnymi. Publikowanie w „Itinerarium” stanowiło początek mojego zawodowego komunikowania o religii i Kościele w przestrzeni medialnej, a także początek pogłębionej refleksji nad procesem komunikowania religijnego.

Ukończenie studiów magisterskich w 2005 r. nie spowodowało zerwania związku z mediami i działalnością dziennikarską. Regularnie, w latach 2005-2006 w wydawanym w Chełmie tygodniku „Nowy Tydzień” ISSN 1895-2992, ukazywały się moje felietony, charakteryzujące się próbą ukazania wartości religii i kultury chrześcijańskiej we współczesnej kulturze.

Kolejnym etapem działalności medialnej i dziennikarskiej było kierowanie redakcją pisma parafii WNMP w Kraśniku „Pani Kraśnicka”. Nakład miesięcznika przekraczał 4.000 egz. i stanowił ważne źródło informacji o życiu wspólnoty parafialnej, Kościele lokalnym i powszechnym, sprzyjał promocji nauczania papieży i zapoznawał z dziedzictwem kulturowym regionu. Obok artykułów wstępnych, publikowałem tam felietony, a także dłuższe teksty na temat potencjału instytucji i osób inspirowanych religią w społeczeństwie.

Współpraca z mediami nabrała ściślejszego związku wraz z powołaniem przeze mnie fundacji na rzecz osób z chorobą nowotworową i ich bliskich „Za Bramą”, a także parafialnego klubu sportowego „Za Bramą”. Współpraca dotyczyła kontaktów z mediami i dziennikarzami w celu promocji działań podejmowanych przez obie instytucje, a także osób zaangażowanych w działalność charytatywną, ekspertów, trenerów, terapeutów. Materiały dotyczące tej działalności znajdowały się w mediach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich.

Na etapie studiów doktoranckich kontynuowałem współpracę z mediami i dziennikarzami w celu promowania działalności kierowanych przeze mnie organizacji oraz ich działań: koncertów, wystaw, darmowych lekcji języków obcych dla dzieci i młodzieży czy warsztatów profilaktycznych i psychoonkologicznych. W tym czasie wydałem książkę „Razem z Mamą”, dedykowaną dorosłemu odbiorcy w kontekście radzenia sobie z chorobą nowotworową bliskich osób oraz z przeżywaniem żałoby po śmierci bliskich. Następnie wydałem dwie książeczki edukacyjno-profilaktyczne dla dzieci „Pan Kiciuś” i „Pan Kiciuś na wakacjach”, które były dystrybuowane jako egzemplarze bezpłatne. Dzięki promocji medialnej możliwa była ciągła działalność profilaktyczna i edukacyjna, także najmłodszych. Byłem w tym czasie obecny na łamach prasy lokalnej, a także ogólnopolskiej. W nawiązaniu do sekcji bokserskiej w parafialnym klubie sportowym „Za Bramą” - prowadziłem w 2010 r. regularnie autorską audycję religijno-społeczną w Telewizji Kraśnik, zatytułowaną „W narożniku wiary”.

Następnie związałem się zawodowo z Katolickim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”. Doświadczenie współpracy z mediami i dziennikarzami poszerzyłem o obszar wiedzy i doświadczenia z zakresu przeciwdziałania przemocy i profilaktyki HIV/AIDS, czemu również dałem wyraz w artykułach publikowanych w lubelskich mediach oraz w „Magazynie Curate” ISSN 2450-3037. Odbycie szkoleń z zakresu psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy pomogło mi również zająć się tym obszarem od strony teoretycznej, efektem była współautorska monografia „Medioznawcze i pedagogiczne aspekty przeciwdziałania przemocy. Z doświadczenia Katolickiego Stowarzyszenia Pomocy Osobom Potrzebującym AGAPE”, ISBN 978-83-7306-974-9. Staralem się w ten sposób wykazać specyfikę komunikowania religijnego w obszarze przeciwdziałania przemocy. Efektem tej działalności było szerokie dotarcie do osób, które kwalifikowały się do otrzymania interdyscyplinarnej pomocy ośrodka, popularyzacja przeciwdziałania przemocy, realizacja szkoleń, a także zwrócenie uwagi środowiska naukowego na wyzwania w tym obszarze.

Po zakończeniu studiów doktoranckich i obronie rozprawy doktorskiej w 2013 r., odbyłem szkolenie w redakcji „Gościa Niedzielnego” w Katowicach i rozpocząłem kierowanie redakcją „Gościa Niedzielnego” w Lublinie. Był to jednocześnie początek pełnoetatowej, dziesięcioletniej pracy dziennikarza, redaktora i fotoreportera. Do moich obowiązków należało również promowanie tygodnika, a także serwisu internetowego lublin.gosc.pl. W ciągu dziesięciu lat pracy na tym stanowisku zdobywałem doświadczenie praktyczne w zakresie kierowania redakcją, zespołem dziennikarskim, a także promocji i współpracy z różnymi środowiskami. Na przestrzeni lat 2013-2023 publikowałem tygodniowo średnio 3 artykuły w wydaniu papierowym oraz średnio 7 artykułów tygodniowo w serwisie internetowym. Były to zarówno reportaże, wywiady, felietony, teksty informacyjne, polemiki, relacje i omówienia konferencji naukowych, wydarzeń artystycznych, kulturalnych, sportowych, parafialnych, diecezjalnych i ogólnopolskich, a także fotorelacje. W ten sposób docierałem do opinii publicznej z tematami istotnymi społecznie, wskazywałem na kluczowe znaczenie dialogu między różnymi podmiotami na rzecz budowania dojrzałego społeczeństwa obywatelskiego, a także ukazywałem istotny wpływ religii na życie społeczne.

Już w pierwszych miesiącach zaprosiłem pracowników Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego do dzielenia się wiedzą ekspercką z zakresu swoich dyscyplin. W efekcie założyłem specjalną rubrykę w serwisie internetowym lublin.gosc.pl, zatytułowaną „Lubelski

okular. Widzisz wyraźniej, rozumiesz więcej”. Z czasem autorami tekstów i bohaterami artykułów stali się również pracownicy naukowcy innych uczelni wyższych z Lublina. Wtedy też nawiązałem współpracę z pracownikami ówczesnego Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej KUL. Podjąłem wysiłek refleksji naukowej nad mediami i procesami komunikacji, stałem się aktywnym uczestnikiem konferencji naukowych, a także prowadzącym warsztaty dziennikarskie m.in. dla studentów dziennikarstwa KUL. Wraz z dr hab. D. Wadowskim w kwietniu 2017 r. reprezentowałem Polskę na międzynarodowym kolokwium w Pradze poświęconemu przyszłości wiary religijnej w Europie Środkowej i Wschodniej. Artykuł na ten temat w wersji polskiej i angielskiej został opublikowany w serwisie lublin.gosc.pl, kolejny w kwartalniku „Więź” 2(2017). W czerwcu 2019 r. zostałem delegatem KUL na Berlin Seminar in Transnational European Studies, gdzie wygłosiłem wykład w języku angielskim. Organizatorzy oczekiwali udziału osoby łączącej teoretyczny i praktyczny aspekt dziennikarstwa, również w kontekście komunikowania o religii i Kościele. Pogłębianie kompetencji z zakresu mediów i komunikacji społecznej oraz doświadczenie międzynarodowej wymiany myśli pomagało mi w lepszym zarządzaniu redakcją „Gościa Niedzielnego” w Lublinie oraz w pracy dziennikarskiej.

W związku z jubileuszem 100-lecia powstania KUL, założyłem rubrykę „Gawędy na drugie stulecie”, jako przestrzeń dla aktywności ówczesnego rektora katolickiego uniwersytetu w Lublinie prof. dr hab. Antoniego Dębińskiego. Po zakończonych obchodach, rubryka jest nadal kontynuowana pod nazwą „Gawędy o ludziach i uniwersytecie”. Zbiór kilkudziesięciu esejów, publikowanych regularnie w serwisie lublin.gosc.pl ukazał się drukiem nakładem Wydawnictwa KUL w 2020 r. pod tym samym tytułem (ISBN 978-83-8061-865-7).

Nieodłączną częścią każdego wydania tygodnika były artykuły poświęcone wydarzeniom naukowym, odbywającym się zwłaszcza na KUL, ale także na UMCS, UM w Lublinie czy innych uczelniach wyższych miasta. Komunikowanie o religii i Kościele rozumiałem jako promocję nauki i refleksji inspirowanej zarówno antropologią chrześcijańską, ale również nauki jako rzeczywistości mającej wpływ na rozwój ludzkości. Taka ścieżka uprawiania promocji nauki i religii wynikała z wiedzy i doświadczenia zdobytych podczas studiów magisterskich i doktoranckich, a także doświadczeń medialnych i dziennikarskich na tamtym etapie. Dlatego regularnie publikowałem artykuły omawiające konferencje naukowe, debaty akademickie, wydarzenia artystyczne, a zwłaszcza religijne, w tym ekumeniczne i międzyreligijne. Jednocześnie jako kierujący redakcją dbałem o promocję tych wydarzeń.

Składową strategii komunikowania o religii i Kościele było poświęcanie całego numeru „Gościa Lubelskiego”, a także znacznej przestrzeni serwisu internetowego lublin.gosc.pl Kongresom Kultury Chrześcijańskiej. To cykliczne wydarzenie będące spotkaniem intelektualistów i ludzi kultury, wpisujące się w twórczy dialog Kościoła ze światem współczesnym, prowadzony w zmieniających się warunkach kulturowych. W związku z tymi, jak i podobnymi wydarzeniami, na łamy „Gościa Niedzielnego” w Lublinie i serwisu internetowego byli zaproszeni m.in: Krzysztof Penderecki, ks. Michał Heller, krd. Gianfranco Ravasi, A. James McAdams, Lech Wałęsa, Petro Poroszenko, Pierre Joliot, rabin Abraham Skórka, Reinhard Zimmermann, Alvin Plantiga, Peter Trudgill, kard. Kurt Koch, Adam Rotfeld, Karl Dedecius, Wiesław Myśliwski, ks. Wacław Hryniewicz, Jan Woleński, Jacek Wojtysiak i wielu innych przedstawicieli świata nauki, religii i kultury. Kontekstem mojego zaangażowania w tym obszarze była świadomość m.in. wielowymiarowego kryzysu Kościoła.

Kluczowa w tym zakresie stała się dla mnie umiejętność translacji języka religijnego i naukowego, w tym biomedycznego, teologicznego oraz filozoficznego do formy akceptowanej przez czytelników i użytkowników mediów, bez narażania komunikatów specjalistycznych na redukcję czy banalizację.

Także na tym etapie działalności medialnej i dziennikarskiej jednym z dominujących gatunków dziennikarskich był wywiad. Wiele miejsca poświęcałem promocji nauki i ludzi nauki, promocji kultury i sztuki, a także dialogowi religii ze współczesną kulturą. Komunikowanie o religii realizowałem zarówno na łamach „Gościa Lubelskiego”, w serwisie internetowym lublin.gosc.pl jak i podczas organizowanych debat i paneli promujących działalność liderów religijnych czy wartości humanizmu chrześcijańskiego. Komunikowanie o religii i Kościele nie ograniczało się do prezentacji liderów i instytucji Kościoła rzymskokatolickiego. Na łamach tygodnika, a także w serwisie internetowym respondentami byli liderzy Kościoła ewangelicko-augsburskiego, grecko-katolickiego, prawosławnego, a także liderzy reprezentujący judaizm czy islam, a także osoby deklarujące brak przynależności religijnej. Dobór tematów i respondentów wyznaczały najważniejsze wydarzenia w Kościele rzymskokatolickim, także kryzysowe, w kraju i na świecie, wyzwania społeczne, polityczne, religijne, relacje między nauką i religią, relację między Kościołem a kulturą, kwestie etyczne i dialog międzyreligijny.

Komunikowanie o religii i Kościele poprzez działalność zawodową stanowiło przemyślaną strategię prezentacji i promocji religii, kultury chrześcijańskiej, instytucji i liderów religijnych oraz wierzących obywateli zaangażowanych społecznie. Tygodnik w wersji papierowej i cyfrowej, stanowił przestrzeń dla promocji i prezentacji życia religijnego, zarówno na poziomie parafialnym, diecezjalnym, ogólnopolskim, a nawet międzynarodowym. Poważnym odbiorcą naszych treści była Polonia. Aktywność liderów religijnych, hierarchów i członków wspólnot religijnych prezentowana była w nawiązaniu do rytmu wyznaczanego przez kalendarz liturgiczny i świecki. Obok osób, ważne miejsce zajmowała komunikacja o religii w odniesieniu do instytucji kościelnych i religijnych, stowarzyszeń, fundacji, zgromadzeń zakonnych, szkół katolickich, wspólnot i grup formacyjnych. Prezentowałem liczne instytucje religijne, a także te, które w swej działalności inspirowały się kulturą chrześcijańską, umożliwiając im zaistnienie w przestrzeni medialnej według zasady pluralizmu religijnego.

Reakcją na medialną kreację rzeczywistości było komentowanie codzienności w formie literackiej i dziennikarskiej. W 2019 r. ukazała się moja książka zatytułowana „Zrost” ISBN 9788365133342. Komunikowanie o religii i Kościele wyraża się w tej publikacji w formie ukazania istotnego miejsca i roli religii we współczesnej zmediatyzowanej kulturze, z uwzględnieniem kryzysów dotyczących Kościoła, w formie dziennika. Publikacja powstała jako dopełnienie działalności dziennikarskiej, gdzie wykorzystałem praktyczne i teoretyczne podstawy analizy mediów oraz procesów komunikacji, religii i kultury w formie gatunku publicystycznego.

Jednym z większych przedsięwzięć w czasie kierowania redakcją „Gościa Lubelskiego” była obsługa medialna wydarzeń związanych z diecezjalnym etapem Światowych Dni Młodzieży i międzynarodowego spotkania #ArenaLublin w lipcu 2016 r. Przygotowałem plan działania redakcji, a także osobiście uczestniczyłem w pracy dziennikarskiej i fotoreporterskiej. W czasie trwania etapu diecezjalnego ŚDM towarzyszyłem delegacjom z Belgii i USA.

Wywiady z gośćmi z zagranicy, w tym z bp Jeanem Kockerolsem z Brukseli, relacje i fotorelacje stanowiły część strategii komunikowania o religii i Kościele. Była to okazja do promocji uniwersalizmu przesłania chrześcijańskiego i budowania wspólnoty, przy jednoczesnym uwzględnieniu złożonych wyzwań stojących przed objętym wielowymiarowym kryzysem Kościołem. Moje fotografie znalazły się w wydanej w 2017 r. albumie *Arena młodych. ŚDM Lublin 2016*, ISBN 9788375483482.

Komunikowanie o religii i Kościele to również aktywność w przestrzeni społecznej i kulturalnej, promowanie zaangażowanie w budowanie dialogu w społeczeństwie pluralistycznym poprzez współpracę z mediami, organizacjami charytatywnymi, instytucjami kultury, a także kreowanie działań i postaw sprzyjających osobom zagrożonym wykluczeniem czy przemocą. To również budowanie mostu ku przyszłości - łączenia wiedzy i wartości w procesie ochrony środowiska. Do reakcji na wydarzenia, za którymi stali konkretni ludzie, często liderzy sceny życia społecznego i kościelnego, posłużył mi gatunek dziennikarski jakim jest felieton. Zbiór regularnie publikowanych felietonów w serwisie internetowym „Gościa Lubelskiego” został wydany w formie książki i ebooka w 2020 r. *Osoby, wydarzenia, opinie. Felietony* nakładem wydawnictwa Gaudium, ISBN 97883754837, 898375483788. Część publikacji stanowią wykonane przeze mnie fotografie.

Na dalszym etapie mojej aktywności medialnej i dziennikarskiej rozpocząłem dodatkowo współpracę z rozgłośnią internetową „Nowe Radio”. Od maja 2020 r. do czerwca 2021 r. prowadziłem i realizowałem raz w tygodniu audycję autorską: *W poszukiwaniu szczęścia*. Moimi respondentami byli przedstawiciele świata nauki, kultury i liderzy religijni. Podtrzymywałem również współpracę z lubelskimi i ogólnopolskimi mediami jako ekspert z zakresu komunikowania o religii i Kościele oraz duszpasterz środowisk twórczych Lublina. Na tej liście znajdują się m.in.: Polskie Radio Lublin, TVP3 Lublin, Radio eR, Radio Nowy Świat, Gazeta Wyborcza w Lublinie, Kultura Enter, naTemat.pl. Od października 2023 r. jestem korespondentem Katolickiej Agencji Informacyjnej. Efektem mojej aktywności medialnej i dziennikarskiej było dotarcie do szerokiego grona odbiorców ze specjalistyczną refleksją dotyczącą komunikowania religijnego i Kościoła, a także podnoszenie swoich kompetencji w wymiarze praktycznym i teoretycznym.

Doświadczenie medialne i dziennikarskie oraz świadomość intensywnych przemian społeczno-kulturowych i wielowymiarowego kryzysu Kościoła stały się inspiracją do napisania powieści dystopijnej *Nadchodzi nic*, która dotyczy miejsca religii w nieodległej przyszłości - świecie względnego bezpieczeństwa. Fragmenty powieści oraz zapowiedź premiery książki w lipcu 2024 r., zostały opublikowane w kwartalniku „Akcent” 2(2024) s. 31-44, ISSN 0208-6220.

Moje dotychczasowe zaangażowanie medialne i dziennikarskie, a także styl pracy dziennikarskiej oraz badawczo-dydaktycznej, zostały docenione przez różne gremia i kapituły.

Otrzymałem następujące nagrody i wyróżnienia:

Nagroda rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego za wybitną działalność organizacyjno-społeczną i popularyzację nauki w 2023 r.

Medal Unii Lubelskiej, 2019 r.

Medal 700-lecia Miasta Lublin, 2017 r.

Angelus Kultury Medialnej, 2016 r.

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'RM Pombo', written over a horizontal dotted line.

(podpis wnioskodawcy)

